6
22-c
46

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
20 B
29

6 22 c 46

PIA
DESIDERIA
AUCTORE
HERMANNO
HUGONE
SOCIETATIS JESU.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

VENETIIS, M.DCCIII.

Apud Laurentium Baſejum.

Superiorum Permiſſu.

DESIDERIO

Collium æternorum

CHRISTO JESU

In quem deſiderant Angeli proſpicere
AMORI, ET DESIDERIO
ſuo vir deſideriorum.

Domine ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus. Pſal. 37.

QUot mihi clam tacitis mens æſtuet anxia votis,
Indicio potuit diſcere nemo meo.
Nemo, niſi arcani qui pectoris intima luſtrat,
Quem fugit humani nulla latebra ſinus.
Ille, meos gemitus, mea ſcit ſuſpiria ſolus.
Ille, oculis etiam perſecat ima ſuis.
Ecquis in alterius ſua ſenſa profunderit aurem,
Sit niſi ſecreti proditor ipſe ſui?
Si tamen ulla foret ſperanda hac arte medela,
Ars deſideriis hæc foret una meis.
Sed neque depoſitas levat auris amica querelas,
Nec deſideriis hac fit ab arte modus.
Cœperat heu! natos Rachel ululare peremptos;
Mox, ubi nil flendo profuit, abſtinuit.
Scilicet ipſe ſuas facit ignis editque favillas,
Quaſque pluit, nubes, ipſa reſorbet aquas.
Sic melius, proprios quos fudi, combibo fletus,
Inque ſuum recidit tutius unda ſinum.
Quæ mea ſint igitur, dum triſte gemo, lamenta;
Non niſi nos ſoli novimus, ille & ego.

Quid

Quid voveam, tacitis dum compleo littora votis;
Non niſi nos ſoli novimus, ille & ego.
Quid clamem, mea dum ſeſe ſuſpiria rumpunt;
Non niſi, non niſi nos novimus, ille & ego.
O quoties fictas animus gerit hiſtrio partes,
Et pugnant animo fronſque, colorque ſuo!
Dum patitur tragicos mens perſonata cothurnos,
Sæpius in minimo Roſcius ore ſalit.
Nulla fides lacrymis, lacrymæ ſimulare docentur,
Nec, niſi vis falli, riſibus ulla fides.
Solvor ut in fletus putat omina triſtia vulgus;
Solvor ut in riſus, omina læta putat.
Fallitur ah! noſtri neque ſcit mendacia vultus,
Cum lætor, lacrymor, rideo, cum doleo.
Vix tibi tot, Protheu, quot ſunt, ſimulantibus ora;
Vota quibus larvam dant, adimuntque ſuam.
Nemo meos Gemitus, Vota aut Suſpiria novit,
Nemo, duo niſi nos, & duo ſufficimus.

L I.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

LIBER PRIMUS
GEMITUS
Animæ Pænitentis.

I.

Anima mea deſideravit te in nocte.
Iſa. 26.

HEi mihi quam denſis nox incubat atra tenebris!
  Talis erat, Pharios quæ tremefecit agros.
Nubila, lurida, ſquallida, tetrica, terribilis nox;
  Nocturno in cenſu perdere digna locum.
Non ego tam triſtes Scythico puto cardine lunas,
  Tardat ubi lentas Parrhaſis Urſa rotas:
Nec tot Cimmerio glomerantur in æthere nubes,
  Unde ſuos Phœbus vertere juſſus equos:
Nec reor inviſi magis atra palatia Ditis,
  Fertur ubi nigra nox habitare caſa:
Nam licet hic oculis nullam dent ſidera lucem,
  Non tamen eſt omni mens viduata die:
Nocte, ſuam noctem populus videt ille ſilentum,
  Et ſe, Cimmerio Sole carere vident.
Arctica cùm ſenos regnavit Cynthia menſes,
  Dat fratri reduci ſeptima luna vices:
Aſt me perpetuis damnat ſors dira tenebris.
  Nullaque vel minimo ſidere flamma micat;
Et neque (quod cæcis unum ſolet eſſe levamen)
  Ipſa ſuam noctem mens miſeranda videt.
Quin tenebras amat ipſa ſuas, lucemque peroſa,
  Vertit in obſcœnæ noctis opaca diem.
Nempe ſuas animo furata Superbia flammas.
  Nubilat obſcuro lumina cæca pelo:
Nec ſinit Ambitio nitidum clareſcere ſolem.
  Fuſcat & ingenuas Idalis igne faces.
Heu, quoties ſubit illius mihi noctis imago.
  Nox animo toties ingruit atra meo!
Sors oculis noſtris melior, quibus ordine certo.
  Alternas reparant lunaque, ſolque vices:
Nam quid agat ratio, quid agat ſtudioſa voluntas,
  Quas habet, ut geminos mens peregrina duces?
Major, habere oculos, dolor eſt, ubi non datur uti;
  Quam, quibus utaris non habuiſſe oculos.

Qui dolet oppreſſus lapſis velocius umbris,
Lætior aggreditur manè, viator iter.
Sed nimis hæc longas tenebris nox prorogat horas.
Quæ tibi manè negat cedere, Phebe diem.
Cum redit Arctoo Titan vicinior axi.
Exultat reducis quiſque videre jubar:
Scilicet Auroræ gens vertitur omnis in ortus.
Quiſque parat primus dicere. Phæbus adeſt!
Sic ego, ſæpè oculos tenui ſublimis Olympo,
Aſpiciens, gemino qui jacet orbe, Polum.
Et dixi tàm ſæpè; Niteſce, niteſce meus Sol!
Sol mihi tam longos obtenebrate dies!
Exorere, exorere, & medios ſaltem exere vultus,
Vel ſcintilla tui ſola ſat eſſe poteſt;
Quin etiam, tanti ſi luminis abnuis uſum.
Sufficiet radios expetiiſſe tuos.

Bernardus in Cantica,
Sermone 75.

H*Abet mundus iſte noctes ſuas, & non paucas. Quid dico, quia noctes habet mundus? cum pene totus ipſe ſit nox, & totus ſemper verſetur in tenebris.*

Deus

II.

Deus tu ſcis inſipientiam meam, & deliἀa mea à te non ſunt abſcondita.
Pſalm. 86.

SI tibi ſtultitiæ nulla eſt patientia noſtræ,
Omnia conſilio qui ſapiente regis,
Nullus ab offenſo veniam ſibi numine ſperet.
Nullus enim culpa, ſtultitiaque vacat.
Hæc etiam excelſas afflat contagio mentes,
Et ſua ſtultitiæ quemlibet aura rotat.
Quid ſimulaſſe juvat? ſemel inſanivimus omnes?
In genus humani ſtemmatis illa nota eſt.
Et pater & mater, generis primordia noſtri,
Maxima ſtultitiæ ſigna dedere ſuæ.
Credite poſteritas, fatali vendita pomo es,
Stultius hac aliquid venditione fuit?
Nec minus inſanus, magni patrimonia cenſûs
Perdidit eſuriens, munere pultis, Eſau.
Et Salomon tactam ſenſit vertigine mentem,
Dum caſtam inſano vertit amore domum.
Non igitur magni fallunt oracula Regis;
Stultorum innumerum qui docet eſſe gregem:
Legiferi neque vana canunt præſagia vatis,
Queis defleta hominum tanta ruina fuit:
O ſaperent, ait, & cauti ventura viderent!
Non adeo in vitium cerea turba foret.
Quis (niſi deſiperent) quoſdam dixiſſe putaret.
Nullum qui terris imperet, eſſe Deum?
Quilibet ut peccet (alias peccare timeret) quoniam
Eſſe ſibi nullum fingit in orbe Deum.
Ipſa igitur noſtros avertunt crimina ſenſus,
Nullus & in vitium, ſit niſi ſtultus, abit.
Sed neque jam gliſcens ſtat in hoc dementia paſſu
Præcipiti in pejus truditur acta pede:

Extruimuſque domos, cœloque educimus arces,
Ceu data perpetuò terra colenda foret?
Craſtina lux coget vitæ ſtatione moveri,
Quis neget inſanas nos fabricaſſe domos?
Conſerimus platanos, diſponimus ordine lauros,
Areolas hortis dividimuſque ſuas:
Quæ ſtolidi ſerimus, vix tertius aſpicit hæres;
Quo tibi, qui carpet tum tua poma, nepos?
Sic puto, dat ſenibus puerilis natio riſum,
Cùm fabricat luteas, parvula turba, caſas,
Ludrica ſollicitis fervet reſpublica curis,
Hic fœnum, hic paleas convehit, ille trabes:
Aggerit hic gravido plumas, & ſtramina plauſtro,
Hujus erat teſta quærere munus aquam.
Et ſibi tum ſtructæ gratantur mœnibus urbis,
Magnaque ſe pueri regna locaſſe putant.
Hæc videt ac ridet, quæ tranſit grandior ætas,
Vixque graves ſeſe virque, ſenexque tenent.
Haud aliter Superis dant noſtra negotia riſum,
Regnaque pro nidis, quæ fabricamus, habent,
Hæc quoque ſua ſtolido ſapientia nata cucullo;
Tum variis nullum veſtibus eſſe modum;
Pauca, vel hoc ſtudio, peregrinus ad oppida currat;
Inveniet veſtes per loca quæque novas.
Si ſedeant uno ſimul omnes forte theatro.
Quos ſua diſſimiles palla, chlamyſque facit,
Ridiculis videat pleniſſima pulpita mimis,
Rideat, & ſocii pallia quiſque ſui.
Iam ſtudium gemmarum, & habendi quis furor auri?
Sudat in hoc hominum nocte, dieque labor.
Quid tamen eſt aurum, fulvæ niſi pulvis arenæ;
Gemmaque, quàm vitrei gutta gelata maris?
Ambit & has tanta gens ſtulta cupidine gazas,
Ceu foret hinc miſeris una petenda ſalus,
Ecce tibi minimo cęlum venale labore,
Et cęlum hoc pretio quantula turba petit?
Heu genus inſanum! terras præponitis aſtris,
Ignotis nimium dona caduca bonis!
Quis pueros (luſu ſi vel jam turpiter errent)
Orbilii meritos aſpera ſceptra neget?

Nem-

Nempe ſciunt levibus quid diſtent æra lupinis,
Ut ſemel abjectas deſeruere nuces,
Nos mage deſipimus, cum parva crepundia, celo,
Proh pudor! & fluxas pluris habemus opes.
O medici mediam ſtolidis pertundite venam!
Stultitiæ queat hic proximus eſſe furor.
Sed videt hæc, magnus qui temperat arbiter orbem,
Noſtraque, ſtultitiæ nomine, multa tegit.
Et mea propitius deliria plurima tranſit,
Multaque ſcit cæca diſſimulanda manu.
Et qui jus adimat, novit Prætoris egere.
Ne perdam, patrias qui mihi ſervet opes,
Ergo adeat ſanum mea, fac, tutela patronum,
Stultitiæ cuſtos eſto vel ipſe meæ.

Chriſoſtomus.
Hom. 4. in Ioannem.

Nihil ab inſanientibus differunt, qui terrenas res, & brevi duraturas tamquam in ſomnis ſuſpicantur.

III.

Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum, ſana me Domine, quoniam conturbata ſunt oſſa mea.

Pſal. 6.

Conquerar; an ſileam? juſtas habet ira querelas.
  Heu ſine Pœonia ſola relinquor ope!
Non ego juſſa licet juratis credere verbis,
  Speraſſem, cordi non magis eſſe tibi.
Siccine tardus ades, neque noſtra pericula tangunt?
  Quæ potuit tantæ cauſa fuiſſe moræ?
O mea ſpes! Numen quo non præſentius ægris,
  Sic potis es noſtri non memor eſſe mali:
Nunc aderant pariter Podalyrius, atque Melampus;
  Phillyrides Chiron, Pœoniuſque ſenex.
Multaque præterea comitata Machaone turba;
  Quique aliquod medica nomen ab arte gerunt:
Tu ſolus deeras, morborum publica cura,
  Poſtque tot Hippocrates ultimus ecce venis.
O mea ſpes! numen quo non præſentius ægris,
  Sic potis es noſtri non memor eſſe mali?
Omnibus eſt oris viſus color indice lingua,
  Omnibus admota vena notata manu:
Nil, ajunt, vitale rubet, neque languida certis
  Vena notat, pulſu præmoriente moras;
Idque ego plus ipſis deprendo medentibus ægra,
  Deſtituit Medicos ars ſua, meque ſalus.
Quid nam igitur ſperem fugientibus orba Magiſtris.
  Morbus ubi vincit ſævior artis opem?
Cæca per infectas ſerpunt contagia venas,
  Imaque ſubſidit lapſus in oſſa dolor;
Et caput, & cubiti ſe ſuſtentare recuſant,
  Tinctaque vix Baccho Vena medente redit.
Et jam vix animæ ſupereſt pars ultima noſtræ,
  Heu paror inferiis proxima pompa meis,

De-

Denique qui morbos cupit omnes diſcere noſtros,
Copia quod fieri non ſinit, ille cupit.
Hic ſtatus, hæc rerum facies miſeranda mearum eſt,
Nec juvor ullius, qui medeatur, ope.
Aſpice, vix noſtram poteris dignoſcere formam,
Vultus abeſt vultu, ſeque nec ipſe refert.
Lumina ſuffoſſis retro fugere cavernis,
Magnaque purpureis facta ruina gentis;
Nec quiſquam hanc ferro potuit, compeſcere noxam
Qui in caput & faciem carperet atra lues.
Tetrica quid memorem vigilis faſtidia lecti?
Quæque manu tangi vulnera cruda timent?
Vulnera proh, nullis medicanda Machaonis herbis;
Qualia, quæ ſecuit barbarus enſis, hiant,
Vulnera, ſecretas animi populantia fibras,
Quæ nullus medica claudat hiulca manu.
Nempe graves, mea ſunt, quas feci, vulnera noxæ,
Vulnera, trux animæ carnificina meæ.
Adde, quod intus opum dirus mihi turgeat hydrops;
Lentaque quod meditor nauſea tardet opus;
Tenſaque ventoſi propè rumpant ilia faſtus,
Et Veneris tacitus pectora cancer edat.
Hæc ego ſæpè dedi variis tractanda Magiſtris,
Semper at oblatæ cura fefellit opis.
Scilicet ipſe ſuas, hic tentet inaniter artes,
Qui raptum Androgeo reddidit arte diem;
Quique poteſtates ſuccorum norat & uſum,
Una ſalus ægris ſpeſque, Epidaure, tuis:
Nec juvet hic Chiron, operoſæ viribus herbæ,
Nec ſummum medici numen Apollo chori:
Officium tanto cedit minus omne dolori,
Non habet hic ullum ſuccus, odorvè, locum,
Quas igitur ſpectem, veſtri niſi Numinis, aras,
Funeribus nullis quas Libitina notat?
O mea ſpes! Numen quo non præſentius ullum!
Ecce tuam veneror, mortua penè, manum.
Sanus Apollinea non indiget arte vel herba,
Lege Machaoniæ, qui dolet, artis eget.
Mens mihi læſa dolet, plus ſimplice vulneris ictu.
Ne doleat, vires experiare tuas.

Illa ego ſum, Solymis quam predo cruentus arenis
Stravit, & immiti diffidit enſe latus.
Tu Samarita, mero, Tu vulnera mitis olivo
Obline, barbarica vulnera facta manu;
Quoſque Levita negat, medicos inverge liquores
Creſcet ab infuſo rore, meroque ſalus.

Auguſtinus.
Serm. 55. de Verbis Domini, c. 11.

IAcet toto orbe ab oriente uſque ad occidentem grandis ægrotus, ſed ad ſanandum grandem ægrotum deſcendit omnipotens medicus; humiliavit ſe uſque ad mortalem carnem; tamquam uſque ad lectum ægrotantis.

Vide

IV.

Vide humilitatem meam, & laborem meum, & dimitte univerſa delicta mea.
Pſal. 24.

ASpicis, heu ſævus! noſtris neque tangere curis;
Aſpicis, & credi vis tibi, me quod ames?
Futilis ignaro cantetur fabula vulgo,
Sentit amicorum vulnera, quiſquis amat.
Aſpicis & pateris; neque cura eſt ulla juvandi,
Verus amor promptam non ita tardat opem,
Aſpice, quam turpi ſubigar damnata labore;
Aſpice, cui tendam colla premenda jugo.
Si foret ingenua ſaltem labor indole dignus,
Nec nimis abjectæ vilius artis opus.
Multa meos caſus magnorum exempla levarent,
Et faceret propriam, ſors aliena, levem.
Sæpè Ducum Proavos, Regeſque noverca coegit
Auguſtas operi ſors adhibere manus:
Protea frænantem ſeptemplicis oſtia Nili,
Sic oras miſeram, Rex Menelae, ſtipem.
Dextra Syracuſii ſceptris aſſueta Tyranni
Sic ferulas, pueris ſceptra verenda, tulit.
Flenda exempla quidẽ, tamen haud ducẽda pudori,
(Non etenim miſeris ſunt ſua fata probro)
Aſt mea non lacrymis, ſed digna pudore ruina eſt,
Quæ roto ſerviles ſponte ſubacta molas.
Qualis ab infida Sampſon detonſus amica,
Circuit indignas, hoſte jocante, rotas.
Atque utinam famulas tantum damnarer ad artes?
Explerem ingenua ſordida penſa manu:
Turpibus at ſervum vitiis, addicere pectus,
Exulis aſperius mancipiique jugo eſt.
Ah pudet, & (duplicis nova quæ mihi cauſa ruboris.)
Ipſa meum damnans execror author opus.

Vix benè pertęſum eſt, rurſumque revolvitur error,
    Creſcit & attextis nexa catena malis.
Scilicet illa manet plectendas ultio noxas,
    Admiſſum ſequitur culpa ſecunda ſcelus.
O quam ſæpe meo ſenſi hæc diſcrimina damno,
    Nec tamen eſt damni mens revocata metu.
Nempe trahor vario ſtudia in diverſa duello,
    Ut ratis ambiguis jam pila facta Notis.
Et trahit hinc (vitii, quæ lena comeſque) voluptas,
    Quique ſubit vitium, retrahit inde dolor.
Sæpius illa tamen redit è certamine victrix,
    Aſſiduus vitio ſit licet ille comes.
Sic habe[illegible] alternos virtus, vitiumque triumphos,
    Et n[illegible]is æterno vertitur orbe, labor.
Tu ſuper hæc etiam loris ſervilibus inſtas,
    Addis & in pænas verbera dura meas;
Pęnaque cum culpæ ſit culpa ſecunda peractæ,
    Suppliciis pænas adiicis uſque novas.
Nempe Ixionius non eſt modo fabula gyrus,
    Vincta ſed æternæ vertor in orbe molæ.
[illegible]ſpicis hæc durus, neque noſtro tangere fato?
    Aſpice, & in pęnas mitior eſto meas.

Auguſtinus.
In Pſalmus 36.

MOlendinum puto dictum mundum iſtum; quia rota quadam temporum volvitur, & amatores ſuos conterit.

V.

Memento, quæſo, quòd ſicut lutum feceris me, & in pulverem reduces me.
Job. 10.

ERgone cęlitibus jam nata oblivia regnis?
Quis Ganymedæo miſcuit iſta Scypho?
Quid facit immemores ad noſtra negotia Divos?
Lethæas ſuperi forte bibiſtis aquas?
Oblita es, mea lux, aut vis oblita videri;
Cum dubitas proprium quale crearis opus.
Si neſcis, referam, ſi ſcis, cur fingere pergis,
Me tua de lutea dextera fecit humo.
Quæris ubi? toto locus eſt notiſſimus orbe.
Primus ubi pater eſt conditus, hortus erat.
Fons ubi de riguis argenteus exilit herbis,
Quadruplicique ſuas flumine findit aquas.
Scire lubet tempus? minimo poſt tempore, ſalſas
Cum maris aggeribus terra coegit aquas.
Adde(quod hiſtoriæ facit, hac quoque parte probādę)
Puniceo rubuit Dædala gleba ſolo.
Hinc tribus es modicam digitis admenſus arenam,
Primaque maſſa mei corporis illa fuit.
Nec primis erit his natalibus exitus impar,
Nil niſi pulvis eram, nil niſi pulvis ero.
Sic faber argillam ſamiis dum repperit agris.
Ædificat facili pocula ficta luto.
Principio, terræ ſegmenta ligonibus urget,
Inde levi madidam flumine mollit humum.
Denique materiem pernix rota verſat in orbem;
Amphoraque admotæ naſcitur arte manus,
Naſcitur, at media vix amphora vixerit hora,
Frangitur, inque ſuam fracta recurrit humum.
Haud mage firma meæ fundamina condita vitæ,
Et levis extremos finiet umbra dies.

Cur

Cur igitur, veluti fuga non ſatis incitet annos,
Præcipites glomerat mobile tempus equos?
Spontè, meus pulvis, nimis heu citò, ſponte fatiſcit,
Et mea, non ullo, vita premente fugit!
Si mihi, ceu vitrea Cœlum concrevit ab unda,
Cælite cryſtallo membra gelata forent:
Aut quales memorant, cœleſtia lumina, ſtellas,
Quas ſuus è liquidis condidit author aquis:
Aut foret Angelicæ munus ſine corpore, vitæ.
Elyſiis qualem mentibus eſſe ferunt!
Sperarem Angelicis æqualia ſæcula luſtris,
Æqualeſque Polis, ſideribuſque dies.
Sed data ſquamigeræ mage fortia corpora turmæ,
Quam peperit viridi Doris aquoſa patri,
Quin etiam volucres cunis melioribus ortæ,
Plumea queis nitidæ membra dediſtis aquæ,
O utinam rigidis mihi ſtent adamantibus artus,
Aut durent nervos fulva metalla meos!
Felicis Scythicæ fato meliore ſorores,
Fama quibus rigido finxit ab ære manus,
Cuique fuit ſolo corpus penetrabile talo,
Aerea nam reliquum lamina corpus erat!
Sed quid ago, damnoque mei cunabula limi?
Aut queror è fragili corpora ficta luto?
Non bene vaſa ſuo faciunt convicia Fabro,
Nec Faber ipſe ſuum jure refutat opus.

Rupertus.
L. 1. in Ierem. Cap. 11.

Auſum eſt infelix lutum blaſphemare figuli ſui digitos: quid igitur? nimirum, figulo juſtiſſimè digitos ſuos foris contrahente, & cum tota manu feriente, diſſipatum eſt vas diſſipatione valida.

Pecca-

VI.

Peccavi; quid faciam tibi ò cuſtos hominum, quare poſuiſti me contrarium tibi? Job. 7.

ET iuvat, & merui: pleno ſcelus ore fatendum eſt,
  Culpa mea eſt nullo digna patrocinio,
Peccavi; fateor; nec quæ malè crimina feci,
  Ullo fucari poſſe colore, puto.
Nec mihi dedecoris metus eſt, aut cura pudoris,
  Publica flagitiis debita pęna meis.
Ecce manus ultrò ſupplex tibi porrigo victas,
  Quæ mihi ſit, tantum, pęna luenda, rogo.
Quid tibi vis faciam? Vis trudam pectus in enſes?
  Aut cladi ſtatuam męſta trophæa meæ?
Vis tua centenis cumulari altaria libis?
  Aut pia fumoſis tura micare focis?
Aut meus ipſe tuas mavis, cruor imbuat aras,
  Hoſtia criminibus ſubſtituenda meis?
Ah, foret illa meæ vix par quoque victima noxæ?
  Namque meo eſt, omnis crimine pęna minor.
Non tamen eſt ſævas tantus tibi fervor in iras,
  Quas lenire cruor ſolus & ara queant.
Sæpe tuus parti ſuperatæ mucro pepercit.
  Et conſervato nomen ab hoſte tulit.
Non ſinit ingenium tantos tibi ſurgere motus,
  Quantis pro merito culpa pianda foret.
O bone terrigenum cuſtos, tutelaque mundi
  Publica, ſuſpendi tot cui vota ſalus;
En tua ſe media clementia monſtrat in ira,
  Quaque manu gladios, hac quoque tendis opem.
Si pateris (quamvis ſummo mea cauſa patroni
  Eloquio melior nullius eſſe queat)
Pauca tamen pro me, vel pro te (quod magis optem)
  Ne tua ſors etiam ſit mala cauſa, loquar.

Non

Non nego, peccavi, communis at hic fuit error.
Damna ne communis criminis una luam?
Cum ruerent alii, malè quo ſuus impetus illos
Impulit, in flammas Bacche Venuſque tuas?
Dextra ſuum fulmen, quamvis vibrata, remiſit.
Tenſaque pro gladio lenis oliva fuit.
Cur mihi perpetuo contra adverſare duello,
Ceu gladiator ego, tuque laniſta fores?
Non ſatis eſt, culpam faſſas tibi tendere palmas.
Criminibuſque iram promeruiſſe tuam?
Quid quod & egregii dederim tibi muneris anſam,
Materies laudis, dum mea culpa, tuæ eſt.
„Nam niſi peccaſſem, quid tu concedere poſſes?
„ Clementis nomen, non habiturus eras.

Gregorius.
In c.7. Iob. lib.8. cap. 28.

TUm ſibi contrarium Deus hominem poſuit, cum homo Deum peccando dereliquit, juſtus verò conditor hunc ſibi contrarium poſuit, quia inimicum ex elatione deputavit.

VII.

Cur faciem tuam abſcondis, & arbitraris me inimicum tuum.
Job, 13.

ERgo meus, tantæ cauſam tibi præbuit iræ
Qui condonandus leniter error erat?
Credideram torvos tantùm te fingere vultus,
Nec niſi compoſitis os ſimulare minis.
Scilicet ut flenti genitrix negat ubera nato,
Sed negat, ut lacrymis ſæpius illa petat.
Aut qualis puero fugiens negat oſcula nutrix,
Oſcula, quæ toties, dum fugit ille, dedit.
Sic ego te fictos rebar mihi ducere vultus,
Utque magis ſequerer, fingere velle fugam,
At geritur video, ficto res ſeria bello,
Falſa, nec, ut rebar, larva, ſed ira fuit.
Avertiſque oculos, dedignariſque videri,
Pax veluti numquam concilianda foret.
Et fugis, ut viſo fugit eminus hoſtis ab hoſte,
Aut quem fulmineo dente laceſſit Aper.
Seu timeaſque oculis viſus ſaxeſcere noſtris
Oculis oppoſita lumina cauta manu.
Quo precor hanc tanto merui pro crimine pœnam,
Ut velut indignans ora videnda neges?
An quia peccavi, vultu fruſtraris amantem?
Ah vultu! numquam qui mihi durus erat.
Aut mea ne magicas jaculentur lumina flammas,
Sibilet aut noſtro Regulus ore, times?
Anteveni tutis Cyrcæos viſibus orbes,
Vibratamque oculo pelle nocente necem,
Donec enim verſo me dedignabere vultu,
Te, dolor, irato vivere, major erit.
Nullius alterius faciunt mihi lumina bellum,
Luminibus poſſum Phœbe, carere tuis.

Pul-

Pulcra tuos oculos contemnere Cynthia poſſum
Qui paſcunt reliquas igne nitente faces?
Attamen abſque tuis oculis, mea vita, meum cor
Vivere, non aliter quam ſine corde, queo.
Cenſe igitur reliquas, quibus obruor anxia curas,
Si tam dura, oculis, Pęna, carere tuis.
O quanto! ò quanto mihi grandius hoc tormentũ eſt.
Te quod amem mea lux, me tamẽ haud redames.

Ambroſius.
Apolog. pro David.

SI quis offenderit ſervulorum, avertere ab eo vultus ſolemus: ſi apud homines hoc grave dicitur, quanto magis apud Deum? Vides enim quòd faciem ſuam Deus à Cain muneribus avertit.

Quis

VIII.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die, ac nocte.
Ierem. 9.

QUis mihi det, liquidas caput hoc vertatur in undas.
Totque fluat guttis, quot ſtetit antè, comis?
Fronte patet campus quem flebilis imber inundet,
Ripa nec, ut fluctus expatientur, obeſt.
O mea, ſi ſubitò, duo flumina, lumina fiant!
Sat capiet geminas alveus aptus aquas.
Ille meis totus lacrymis non ſufficit imber,
Perpetuò flentis, qui rigat ora ſenis.
Capta nec Andromache, qua lumina proluit unda,
Illa meis lacrymis unda ſat eſſe poteſt.
Nec tua, Jeſſide, lacrymati balnea lecti.
Balnea nocturnis humida ſemper aquis.
Nec quibus es ſolitus jejunia paſcere guttæ,
Nocte, dieque, tuus quæ tibi panis erant:
Illa nec illuvies plorabilium lacrymarum.
Quam pluit in Domini Magdala mœſta pedes.
Nec (tibi, qui geminis inaraverat humida ſulcis
Lumina) fons mœſtæ, Petre perennis aquæ.
Sed tua, Nile, velim ſeptemplice flumina rivo,
Cum vagus Iſiacos obruis amnis agros.
Aut qualis madidum cum mergit Aquarius annum,
Totaque in hybernas aſtra liquantur aquas,
Aut potius trepidas qualis ruit imber in urbes,
Omnia cum pluvio clauſtra recluſa Jovi.
Culminaque & terras & acuta cacumina, cautes,
Et nemora & montes nil niſi pontus erant.
Hos oculis voveam gravidis mihi currere nimbos,
Et caput hoc, totus fiat ut Oceanus.

Aut

Aut ſaltem in geminos tabeſcere lumina rivos,
Perpetuòve meas amne natare genas.
Nec ſicari oculos, niſi cum ſtupor obſtitit illis,
Finiat ut lacrymas ultima gutta meas.
Felices nimium, vitreæ, gens cærula, nymphæ,
Membra quibus fluido ſunt liquefacta vitro!
Voſque paludoſis mutatæ fontibus artus,
Quas vetus eſt quondam fama profeſſa nurus,
Cur mihi non liquidis ſtillant quoque brachia rivis?
Claucaque muſcoſis fluctuat unda comis?
Illa ego ſum, fontem quæ non admittor in ullum,
Illa ego ſum fruſtra quæ liquor eſſe velim.
O utinam! celerem vertar, novus Acis, in amnem;
Qui Galatæa, tuo flumen amore fuit.
Aut aliquod, fieri jubeat me Biblida, Numen,
Quod fieri juſſit Biblida fontis aquam!
Aut, Acheloe, tua liceat mihi ludere forma,
Hercule decepto cùm leve flumen eras!
Non ego tunc, Acheloe, precaria corpora ponam,
Taurus, ut exuto fluminis ore, puter.
Et licet obſcuri fuerim niſi nominis amnis,
Non ego me nomen vile fuiſſe, querar.
Jugis aquæ largus tantùm mihi ſuppetat imber,
Cætera, ſecurum nomen honoris erit.
Tum mea inexhauſtos deducent lumina rivos,
Pindus ut æſtiva de nive, volvit aquas.
Perque fluent lacrymæ, veluti vaga flumina, vultum,
Flumina luce fluent, flumina nocte fluent.
Nec niſi flere, meis oculis erit ulla voluptas,
Donec erunt lacrymis crimina merſa meis.

Hieronymus.
In cap. 9. Ierem.

SI totus vertar in fletum, & nequaquam gutta ſint lacrymarum, ſed abundantia fluminum; non ſatis digne flevero.

Dole-

IX.

Dolores inferni circumdederunt me, præoccupaverunt me laquei mortis. Pſal. 17.

ERgo iterum Actæon aliquis nova fabula fiet,
Infelix canibus, præda voranda ſuis?
En, mihi mens nemorum ſtudiis iuvenilibus arſit,
Et periit ſtudiis mens prope capta ſuis.
Mens fuit, ancipites venatu pellere curas:
Non tamen in ſylvis, pulcra Diana, tuis.
Sylva mihi rapidis non eſt latrata moloſſis,
Luſtra nec infeſta ſollicitata cane.
Nec juga Taygeri, neque Mænala territa cornu,
Nec fulvus volucri cuſpide ſtratus aper.
Nec mea Partheniis circumdata retia ſylvis,
Nec meditata feris callida lina dolos.
Numquam ego vel pedicas, venabula, tela, vel arcus,
Ullave Spartanæ Virginis arma tuli.
O utinam mens iſta mihi, Dictynna, fuiſſet!
Non ego nunc prædæ cingerer arte meæ.
Heu quibus imprudens ſtudiis mihi torpuit ætas?
Quin potius, nemorum crura notata rubis?
Cur quæſita tuis mihi præmia, Bacche, trapetis?
Aut agitata tuis Præda Cupido, jugis.
Non tantum pharetram, neve tantum tela Cupido,
Cauta ſed ut fallas, fila, plagaſque geris.
Pampineos tantum neque concutis Evoe thyrſos,
Sunt quoque, queis capias ebria crura, doli.
Cum ſurgit Dalilæ Sampſon malè tonſus ab ulnis,
Vincta Philiſthæo brachia fune tulit.
Cum jacet ignoto Noe ſuperatus Iaccho,
Compede ſucciduos ſtringis Iacche pedes.
Idalis, ecce, ſuis jam me quoque caſſibus ambit.
Quæ toties votis præda petita meis.
Hei mihi quot circum pedicarum indagine cingor!
Ceu fera venantum præpete ſepta globo.

Sci-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Scilicet illa fuit ſpectri feralis imago,
Antonio, celſi vertice viſa jugi.
Cum patuere oculi collecta ſub unius ictum
Omnia, quæ mundo didita regna jacent;
Omnia, ceu parva, tellusque poluſque tabella,
Pictaque ſtant minimo corpora tota vitro:
Omniaque hæc ingens obſepſerat undique rete,
Multaque furtivis ſtamina ſparſa viis.
Quiſque ſuas fraudes, ſenſit ſua vincula quiſque,
Hic caput, ille pedes vinctus, & ille manus.
Sic ſua deceptum laquearat quemque voluptas,
Ut viſco ſtolidæ decipiuntur aves,
Ah! ſua nexilibus tendit mors undique tramis
Retia, arachnæo callidiora dolo.
Utque ſedet nigro venator araneus antro,
Inſidians pennis, ſtridula muſca, tuis:
Senſit ubi mota trepidare cubilia tela,
Emicat, & trepidam raptat in antra feram;
Aut qualis viridi latet arbore callidus auceps,
Pennipedi meditans vincla doloſa gregi.
Linigeros abdit vicino gramine vallos,
Spargit & in nitido plurima grana ſolo.
Et circum incluſas ſecreta crate volucres,
Quæque canant vinctæ compede, ponit aves,
Hæ ialtu; & cantu; levis ille foramine buxi.
Hæ ſocias, prædam decipit ille ſuam.
Venantum haud aliter ſcelerum comitata corona
Implicat inſidiis mors ſua quemque ſuis.
Quique ſuper laqueos niſus dare corpora ſaltu,
Heu miſer, in ſtygias præcipitatur aquas.

Ambroſius.
De bono mortis c. 5.

LAqueus in auro, viſcus in argento, nexus in prædio, clavus eſt in amore, dum aurum petimus, ſtrangulamur, dum argentum quærimus, in viſco ejus hæremus: dum prædium invadimus; alligamur.

X.

Non intres in judicium cum ſervo tuo.
Pſalm. 142.

QUod decus eſt Dominis, in jus arceſſere ſervum
Palmaque quæ ſervi, iure vadantis Herum?
Et ſervilis hero vertit victoria probro,
Et reus offenſæ ſervus herilis abit.
Crede mihi, pudor eſt, mecum tibi texere rixas,
Jurgia nec tecum convenit eſſe mihi.
Non ego ſum, tantæ cui ſit fiducia pugnæ,
Non ego materies litibus apta tuis:
Nempe tuis ſcribi vis bella forenſia faſtis,
Aut mea, fortè, tuam vincere, cauſſa poteſt:
Cujus erit felix adeò facundia linguæ,
Quæ ſperare ſibi tanta trophæa queat,
Juridici nulla eſt ita vox exercita rixis,
Quo tua debilior cauſſa, loquente, cadat.
Heu nimis auſteram diſpenſas cognitor urnam,
Nec tuus inflecti ſe rigor ille ſinit.
Sat tua nota quidem gemino clementia mundo,
Blandaque & in pœnas eſt tibi lenta manus:
Mœſtaque cum ſtatuis, triſti tibi mæror in ore eſt,
Tamque rei damno, quam reus ipſe, doles.
Parque tibi dolor eſt de crimine ſumere pœnam,
Ac ſua de plexo crimine pœna reo eſt.
Nec ſibi decretam velit ullus demere mulctam,
Arbiter ut proprii criminis ipſe foret.
At licet ingenuas habeant hæc carmina laudes,
Judicii cupiam puncta ſubire tui.
Nam quamvis miſeris bonus es, veniæque paratus,
Attamen in ſontes jure, ſeverus agis;
Et tibi tam juſta pendet lanx utraque libra.
Par ſit ut ex æquo gratia, parque rigor.
Nec ſinis affectus, captivaque pectora duci,
Nec ſubigunt animum lenia verba tuum.

Per-

Nec, ſi cauſſidici vox incantaverit aures,
Facunda minimum diluat arte nefas.
Perdidit hic cauſſas facundia, Suadaque vires,
Et ſilet hoc omnis gratia muta loco,
Nec prece, nec pretio, nec fraude, nec arte, nec aſtu.
Proſtitit hoc umquam vendita cauſa foro
Quis fecit intrepidus tam duro Judice lites,
Aut tantum impavidus pareat ante Deum?
Non ego ſi ſævi vocer inter ovilia Martis,
Dura tui metuam ſepta, Gradive, fori.
Nec trepidem (licet ipſe Decem citet haſta virorum)
Ne mea, centeno judice, cauſſa labet.
Nec tua (cauſſarum ſcopulos) infamia, Caſſi,
Pulpita, ſi jubeat Prætor, iniqua querar.
Nec Rhadamanthææ verear ſubſellia rixæ,
Scamnaque Dyctæi litigioſa ſenis.
Nec quibus incluſas tenet arbiter Aeacus umbras,
Infernis dubitem jura ſubire plagis.
Quilibet in caput hoc dictet ſuffragia judex,
Et ferat immites quælibet urna notas:
Cauſſarum mihi tot lingua eſt inflata trophæis,
Se putet ut nullo cedere poſſe foro.
Unius at timuit ſolummodo Judicis urnam,
Judicis, & teſtis qui vice ſolus agit.
Qui, ſemel ut ſæva ſententia lata tabella eſt,
Nec prece, nec lacrymis, triſte retractat opus.
O durum, ô fatale reis miſeriſque tribunal,
Quo Judex rigido tam gravis ore ſedet!
Dicitur attonitis & terna luce ſupinis
Hunc oculis Agathon extimuiſſe diem.
Utique ſibi noxæ Paulus non conſcius eſſet,
Hoc tamen eſt veritus iudice ſtare nocens.
Quique ſui Salomon doctiſſimus audiit ævi.
Mens pura eſt, quemquam dicere poſſe, negat.
Quin ſacer hac etiam trepidus formidine Pſaltes;
Judice te, tutus qui reus, inquit, erit.
Quique tot adverſos tulit æquo pectore caſus,
Vix fore clara ſatis ſydera: Jobus ait.
Si trepidant igitur, tanto cenſore, columnæ.
Quo ſtabunt tabulæ, ligna caduca, pede?

Sique tremunt pavidæ nutante cacumine cedri.
  Qua ſpe parva ſuam ſylva tenebit humum?
Frigidus, heu refugit mihi toto corpore ſanguis,
  Aſpectus quoties hæc ſubit urna meos.
Nec ſecus ac viſa cum victima forte ſecuri.
  Decepto refugit verbere tunſa caput.
Parce precor, neque jus mihi dic hac cognitor urna
  Sancta Themis cauſa qua cadat ipſa ſua.

X I.

Non me demergat tempeſtas aquæ, neque obſorbeat me profundum.
Pſal. 68.

O Nimis inſtabilis dubii inconſtantia Ponti,
Qui tot pellicibus carbaſa fallis aquis!
Nempe fluis vitreis refluiſque argenteus undis,
Mentiturque tuus dura metalla liquor.
Nonnumquam placidus, tacitæ ſtas more paludis,
Nec magis ulla lacu ſtagna modeſta jacent.
Sæpè tibi horrificat vix ſummum fluctibus æquor
Cum levis exiguo ſtringitur unda Noto.
Mobilibuſque ſalit circumcava ligna choreis
Subſiliuntque levi vela petulca rate,
Quin ſinis æratis findi freta mollia roſtris,
Utque tibi canas, tonſa flagellet aquas:
Nunc, velut è duro rigeant tibi terga metallo,
Tot tereris remis, terra quot ipſa rotis.
Et tua, ne qua parte fides ſuſpecta laboret,
Marmora perſpicuo pandis aperta ſinu:
Ceu Cryſtallineo nequeat fraus eſſe profundo,
Aut fieri vitreo nullus in amne dolus,
Ecce ubi diſcinctam jam nō tenet anchora puppem.
Auraque remigio prona ſecundat iter?
Quàm citò deſerto diſceſſit littore pinus.
Et jam nulla domus, nulla videtur humus;
Improviſa ratem medio circum æquore cingunt,
Hippotadæ laxis agmina miſſa cavis.
Non ſecus ac ſæva ſervus damnatus arena
Opprimitur Libycis præda voranda feris.
Aut nemorum latebris deprehenſus fortè viator;
Prædonum ſubitò cingitur orbe latus.
Tum ſurgit tumidis præſagum fluctibus æquor.
Venturoque tremit diſcolor unda metu:

Mox

Mox ubi decertant ſimul Africus & ſimul Eurus,
Et Notus & Boreas, incubuere ſalo;
Finditur abruptus varia in divortia pontus,
Diſtrahit ut fluctus quæque procella ſuos.
Et patet horrendo præceps Neptunus hiatu,
Merſurus pelago circumeunte ratem.
Heu! gemis hic tumido pendens trabs anxia fluctu,
Et perit, undecima ſi prior unda venit.
Aut hæc, aut ſimilis ſalis eſt fallacis imago.
Tam citò de placido ſæva fit unda maris.
Sed mihi, mentito ſimulata eſt fabula ponto,
Non ego de veſtris, Tethy querebar aquis.
Nec mihi de rapidis, qui torqueat æquora, ventis,
Nec mihi de regnis, Aeole, verba tuis.
Nec mihi de levibus, temerari Typhy carinis
Ire quibus liquidum primus es auſus iter.
A patrio numquam ſolvit mea littore puppis;
Nec vidi virides, Numina falſa, Deos;
Nec ventos didici, neque ventis vela tetendi,
Qui facit hanc artem, quam facit, arte luat.
Quem cecini pontus, mea vita ſimillima ponto eſt,
Quæque tulit puppis illa ego puppis eram.
Æolidæ magnos ſtantes circum agmine fratres,
Sunt animi motus, gens violenta, mei.
His ventis, hac nave, per hæc ego cærula currens,
Tot ſenſi humanis rebus ineſſe vices,
O fallax nimium mendaci vita ſereno,
Quæ nigra de lætis tam citò regna facis;
Nulla deeſt Venerum tibi copia, nulla leporum,
Omnia blanditiis lætitiiſque fluunt.
Dum ferit intus amor, veniſque agitata libido,
Triſte nihil, fraudem fraude tegente, patet,
Aſt modo, cum ſtygio vitiorum, erumpere fluctu,
Hiſque animum ventis aſſeruiſſe lubet,
Tunc videt, heu! quãto fuerit mens hauſta profundo
Quoque gemit, ſcelerum quàm grave ſentit onus.
Atque utinam! ut liquidis Pelagi quo mergitur undis
Exerit Oceano terque, quaterque caput.
Sic imò ſcelerum merſus ſemel æquore mentem,
Submerſas ſuperis tendat ab amne manus:

Sed velut in tetrum terræ delapſus hiatum.
  Quem ſimul & putei tracta ruina tegit;
Aut gelidas fracto ſubiit qui marmore cruſtas,
  Nequicquam obſtructo flumine tentat iter:
Non aliter, prono ſcelerum qui vortice raptus
  Vix tulit a ſuperis, unus & alter, opem.
Aſpicis, ut certem pugnantibus, una, duobus,
  Bella movente Noto, bella movente ſalo?
Aſpicis ut caput hoc propè mergat & Auſter & unda
  Iamque necaturas ducere cogar aquas?
Aſpicis hanc animam gemino ſuccumbere fato?
  Nec tua ſunt velis aſtra ſecunda meis?
Aſpice nec rabido luctantem deſere ponto,
  Naufraga nec medio lina relinque freto.
Tende manum potius miſeræ, Palinure, natanti,
  Et mento digitos ſubde vocate tuos.

Ambroſius.
Apolog. poſteriori. Pro David c. 3.

Magnam faciunt tempeſtatem multitudines cupiditatum, quæ velut in quodam Freto corporis navigantem hinc, atque inde perturbant, ut gubernator ſui eſſe animus non poſſit.

Quis

XII.

Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me, & abſcondas me, donec pertranſeat furor tuus. Job. 14.

QVis mihi ſecuris dabit hoſpita tecta latebris?
Tecta, quibus dextræ ſerver ab igne tuæ?
Heu, tuus ante oculos quoties furor ille recurſat,
Nulla mihi toties fida ſat antra reor.
Tunc ego ſecretas, umbracula frondea ſylvas,
Luſtraque ſolivagis opto relicta feris.
Tunc ego vel mediis timidum caput abdere terris
Aut maris exeſa condere rupe velim.
Tunc voveam abſtruſa montis latuiſſe caverna,
Viva ſepulchrales aut ſubiiſſe domos.
Aut numquam aſpectos Phœbo, Phœbæque penates,
Aut habitaſſe tuos, nox tenebroſa, ſpecus.
Dum quatit aſtriferos flammatus juppiter orbes,
Et jacit accenſa tela triſulca manu,
Triſtia, nec noceant, metuenda fulmina flamma,
Daphnide, qui metuit, tempora cincta tegit.
Tu rubra cum torques furibunda ſpicula dextra,
Nulla juvant foliis laurea ſerta ſuis.
Nulla juvant tacitis frondoſa cubilia ſylvis.
Sylva tuis oculis omnis, & umbra patet.
Clauſerat obſcuræ denſis ſe frondibus umbræ,
Carpſerat arboreas qui malè primus opes;
Aſt ubi vicino veſtigia Numine ſenſit,
Erubuit, luco proditus ipſe ſuo.
Nulla juvat refugo ſpelunca immanis hiatu,
Hoſpita montivagis luſtra nec ulla feris.
Mitia quæ ſenſit Medus puer antra leonum,
Effera Chaldæos antra dedere neci.
Nulla juvant clauſis ſpelæa obſcura latebris,
Fida nec umbrarum, ſenta ſepulchra, domus,

Avjus occulta deprehendere Lothe, caverna
Et Cain è tumulo frater humate vocas,
Quid memorem ut tumida Jonas ſe merſerit unda,
Nec merſum ſtabili texerit unda fide?
Hauſerat immani Jonam quæ bellua ventre,
Innocuo Jonam bellua ventre vomit,
Nulla fides vitreo pelagi, niſi vitrea, fundo;
Pervia perſpicui quid tegat unda freto?
Nulla fides clauſis, Libitinæ longa ſepulcris;
Produntur tumulis oſſa ſepulta ſuis:
Nulla fides tacitis, quas vallant ſaxa, latebris;
Tecta caverna ſuo ſæpe retecta ſono eſt:
Nulla fides nemori, vel opacæ frondibus umbræ
Ambo caduca pari fronſque, nemuſque fide.
Nec mare, nec tellus, neq; luſtra, nec antra, nec aſtra
Tuta nec illa mihi, quæ ſuper aſtra via.
Tu potes hoc tutis ſolus caput abdere clauſtris,
Dum tua depoſito fulmine dextra vacet.

Ambroſius.
1. de Paradiſo. Cap. 14.

Q*Uo te* [Adam] *duxerunt peccata tua, ut fugias Deum tuum, quem ante quærebas: Timor iſte culpam fatetur, latebra prævaricationem.*

XIII.

Numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi? dimitte ergo me, ut plangam paululum dolorem meum.
Job. 10.

SCilicet, In magno cupis hoc me ponere lucro,
 Addita quod vitæ pars quotacumque meæ.
Si numerata forent aliquot mihi luſtra, vel anni.
 Muneris hic poterat nomen habere favor.
Stamina ſed brevibus junxiſſe fugacia filis;
 Obſecro; dic pauci quantula ſumma, dies?
Nempe ita qui vitam modò duce te cœperit infans.
 Dicetur moriens occubuiſſe ſenex.
Sic ſua nonnullis deſcripta eſt vermibus ætas,
 Una quibus brevis eſt, integra vita, dies.
Sic aliquis numerat celeres ſibi floſculus horas,
 Natali tumulant quem ſua fata die.
Floſcule mane puer media vir floſcule, luce;
 Floſcule, ſub noctem, Sole cadente, ſenex.
Sic orteriſque uno, moreriſque, ò floſcule, Phæbo
 Uno fiſque puer, virque, ſenexque die.
Staret adhuc volucrum ſaltem rota lenta dierum,
 Hora nec admiſſis quælibet iret equis;
Vermiculi canerent; tot plenis viximus horis:
 Floſculus, & totidem, diceret, herba fui.
Sed tempus rapidis volat irreparabile pennis,
 Fluminis inque modum, lubricus annus abit.
Menſtruus impulſis rapitur quoque ſolibus orbis,
 Et fugiunt, nullo fræna tenente, dies.
Denique præcipitis rota concita vertitur horæ,
 Nec remeare poteſt, quæ ſemel hora fuit.
Invida res, tempus; ſua ſe per puncta trucidat.
 Se pariter fugiens, ſe pariterque ſequens.
Qualis teda ſuo ſe flammea funerat igne,
 Quæ ſibi fatalem congerit ipſa rogum

Sic redit in proprium ſæclorum circulus orbem,
Flectitur inque ſuas annua meta rotas.
Non fuit antiquis male fabula prodita chartis
Qua genitor ſobolem commolit ore ſuam;
Nempe vorax annus menſiſque interficit ævum,
Seque, fluendo parit; ſeque fluendo necat.
Hora diem menſemque dies depaſcit eundo,
Bis ſeniſque ſenex menſibus annus obit,
Annus obit, menſeſque, dieſque, horæque recedunt,
Et ſuus in ſe iterum tempora gyrus agit.
Ergo meo exiguum ſpatium concede dolori;
Non niſi conceſſo tempore fata querar.
Non ego ſupremis tempus mihi riſibus oro;
Non facit ad riſus reſve, locuſve meos.
Pro lacrymis ſpatium, ſpatium pro planctibus opto,
Hæc mihi tantillæ, quam peto, cauſſa moræ eſt,
Ite igitur magnis, lacrymæ, mea flumina, rivis,
Ite, ferite truces ora ſinumque, manus.
Ite per os lacrymæ ſævite in pectora palmæ,
Pars bona, dum ſtatis, temporis, ecce fugit.
Sentio, eunt lacrymæ, repetuntur, ſentio, planctus,
Jam flevi & planxi, ſiſtite, jam ſatis eſt.

Hieronymus.
Epiſt. 21. ad Paullam.

CUm primùm homo peccavit æternitas mortalitate mutata eſt, in nongentos & amplius annos; exinde paullatim recrudeſcente peccato, in breve tempus hominum vita contracta eſt.

Uti-

XIV.

Utinam ſaperent, & intelligerent, ac noviſſima providerent.
Deut. 32.

PRoh pudor uſq;adeò eſt homini mens cæca futur
Ut niſi quæ videat, nulla pericla putet?
Scilicet hoc ſapere eſt, tantùm præſentibus angi,
Nec procul aſpectis conſuluiſſe malis:
Ante tubas Miles, dicto parat arma duello;
Cùm ſonuere tubæ, ſerius arma parat:
Navita, quas captat, præſagus proſpicit auras,
Anchora velivolum nec remoratur iter:
Quas veniente metet ſegetes æſtate colonus,
Credidit excultis, antè, colonus agris,
Provida quin etiam metuens formica ſenectæ,
Vectat in annonam paucula farra ſuam.
O quid agis, gens eventus ignara futuri?
Tempora, quæ venient poſtuma: nulla times;
Stamina perpetuo ſors nent adamantina filo,
Aut ceſſant triplices volvere penſa colus?
Falleris! ah nulli datur has placaſſe ſorores;
Una licet parcat, de tribus, una ſecat.
Fœdera fors pacto ſanxere perennia clavo,
Concordes ſtabili vitaque, morſque fide?
Falleris! ah nimium tibi pacta faventia fingis;
Non ſervant ullam vitaque morſque fidem.
Ante, nivem fidis lambent incendia flammis
Iuraque fædifragis ſanciet Auſter aquis.
Antè, dies nocti, pacem nox antè diei
Servet, & infeſtis accubet agna lupis.
Omnia lethifero latè Mors ſubjugat arcu,
Quidquid & hoc Phœbi veſcitur igne, necat.
Nemo venenatæ vitavit arundinis ictum,
Omnis ab hac cervix, cuſpide, vulnus habet,

Hic teneros Matrum rapit inter brachia, natos,
Aut cunas, tumulum, cæde recente facit.
Hic pueros alibi, configit arundo puellas;
Hic juvenes, illic funerat illa ſenes.
Strataque jam nullo diſcrimine, funera miſcet
Militis atque Ducis corpora mixta jacent.
Nec micat aurata tibi Cræſe cadaver arena.
Pulcrior aut tuus eſt, pulcra Rebecca, cinis.
Aſpice, quid cineres ſit Cæſaris inter & Iri?
Omnibus en color eſt unus, & unus odor.
Quid juvat his igitur tantum confidere rebus,
Ceu lethi imperio vita ſoluta foret.
Stat ſua cuique dies, depleto ferrea fuſo.
Serius aut citius quemlibet urna vocat.
Cogimur huc omnes, huc ſummus & infimus ordo
Ibimus, emenſo tempore quiſque ſuo.
Ac tum ſi vacuas animus ſimul iret in auras,
Ut vapor in nebulas extenuandus abit!
Morsque foret noſtræ quoque meta noviſſima vitæ
Mors ſimul amborum corporis atque animi.
Quam bona mors eſſet poſituris morte dolores,
Quos nova poſt vitam, vitave morſve dabit.
Quilibet extremam lætus properaret ad horam,
Et puto, videndi vix ſupereſſet amor.
Sed dolor, heu! non eſt mors ultima linea rerum:
Non necat hic animum, qui cremat oſſa rogus.
At poſtquam è terris anima exhalata receſſit.
Judicis extemplo ſiſtitur ante pedes.
Ille ſedet juſtumque & inexorabile Numen
Flammaque ſunt oculi, flammaque fulva caput.
Illa (tremens, metuenſque oculos attollere Cælo,)
Dura catenata vincula mente gerit.
Ille ſinus animi, fibraſque introſpicit omnes,
Quodque latet tacitum nocte favente nefas.
Illa ſcelus, convicta, ſuum pudibunda fatetur,
Nec videt, effugio, quem petat, eſſe locum.
Ille ſimul Judex teſtis ſimul, & ſimul actor,
Comperti ſtatuit criminis eſſe ream;
Illa memor nullis hanc flecti queſtibus aulam,
Heu: fruſtra effuſis ſe ſepelit lacrymis.

O, quis

O, quis tunc animæ ſenſus, quæ cura relictæ,
Nullus ubi pro ſe, jure patronus agit!
Nempe vocat montes & inhoſpita culmina cautes,
Antraque queis trepidum condat operta caput,
O Anima! ò Judex! ò non placabilis urna!
Quis ſecum hæc meminit, nec citò diriguit?
Sed nondum hoc tanti clauduntur fine dolores,
Altera adhuc reſtant, vitaque, morſque ſuper:
Vita perennanti quæ ſæcula protrahet ævo,
Mors longa extremum non habitura diem.
Ah quibus, ah quantis laniabitur hæc tormentis!
O quibus, ò quantis affluet illa bonis!
Illa, ſuas paſcit Divino nectare mentes,
Hæc, miſcet liquida pocula plena pice.
Illa, Chely Angelica, vel gutture carmina fundit,
Hæc gemit horrendis exululata ſonis.
Illa, agit æternas cœlo plaudente, choreas,
Hæc, ſalit ad colubros, ſæva Megæra tuos.
Illa, nec æſtivis, gelidis nec aduritur aſtris,
Hæc furit immitis igne, geluque vadi,
Illa, per ætherios agit otia mollia campos,
Hæc, agit æterni triſte laboris opus.
Illa dolorum expers mala nulla, nec aſpera ſentit
Hæc, patitur dirum quidquid Avernus habet.
O felix opibus, felix tot vita triumphis!
O gravis, ò tantis mors metuenda malis!
Vel tua, vel tua nos dubio manet alea jactu,
Alea, non alia projicienda vice.
Ah ſubeant veſtri geminæ ſic pectora curæ,
Ut ſemel alterius ſors obeunda cadet!

Auguſtinus.
Solil. Cap. 3.

Q*Uid poteſt lamentabilius, & terribilius cogitari, quam* Ite, *& quid delectabilius exprimi, quàm* Venite? *duæ ſunt voces, quam nihil horribilius una & nihil jucundius altera poterit audiri.*

X V.

Defecit in dolore vita mea , & anni mei in gemitibus .
Pſal. 30.

HOc erat ergo meis dominans Natalibus aſtrum
Ut mihi lux fauſta nulla rediret ave .
Quam levis optati me temporis aura fefellit ;
Dum toties repeto ; Craſtinus albus erit .
Nec tamen albus adhuc mihi craſtinus ille reluxit ;
Quin , qui præteriit proximus , ater erat .
Credideram alternos vitæ ſuccedere caſus ,
Inque vices lætis cedere mœſta locum .
Utque ſerenato detergis nubila cœlo ,
Cum revehis clarum Cynthie pure diem ;
Utque maris reparas fugitivos , Cynthia fluctus ,
Cum tingis refluo littora ſicca ſalo ;
Sic ego venturi non felix temporis augur ,
Omnia pro votis rebar itura meis .
At mea , quàm diſpar , quantòque ſeverior illis ,
Quas dat nupta viro , triſtitia eſt lacrymis .
Conjuge defuncto , bis denis menſibus , uxor
Sola domi queritur , conjugis orba , necem .
Poſt decimum ſinitur lugubria ponere menſem ,
Et peplum nivea vertere triſte toga .
Quis mihi tranſactus ſemel eſt ſine luctibus annus ?
Quis vacuus menſis? quis ſine nube dies?
Nulla meis lex dat finemve , modumve querelis ;
Sed parit aſſiduus ſe , velut Hydra , dolor .
Et planctu & lacrymis gemituque abſumitur omnis ,
Ipſaque pars minima eſt vita caduca ſui .
Sæpè quidem rabidis ſunt æquora turbida ventis ,
Sed brevis eſt quoties magna procella furit .
Quaſque rapit ſylvis brumæ inclementia frondes ,
Compenſant viridi tempora verna coma .

Et

Et notus obſcuris quoties tegit æthera nimbis,
Lætior innubi mox redit ore dies,
Aſt mihi perpetuos contexunt funera luctus,
Dempta nec eſt ullo ſynthesis atra die.
Mœſtaque nec feſto ceſſavit tibia cornu;
Pectus, ebur, pugni, plectra, querela, fides:
Hac Cythara, ſoles, hoc tranſigo pectine, noctes;
His fidibus, vitæ tempora fallo meæ.
O quoties victo ſuſpiria pectore rupi.
Cùm cuperem tacito mergere verba ſinu!
O quoties, lux quanta meis fuit acta querelis,
Lunaque quanta meis planctibus acta fuit!
Ne gemerem, memini, toties monuiſtis amici,
Multaque, ne gemerem, credite, facta mihi.
Libera lætitiæ ſuaſiſtis frena remitti,
Illico lætitiæ libera frena dedi.
Aſt ubi ſingultum compeſcere riſibus opto,
Riſibus, heu, gemitus obſtrepuere meis!
Sæpè, volens placidas ſomno traducere noctes,
Perpetuò vigiles obruor imbre genas.
Dumque diu nimium violentos comprimo fletus,
Heu, mare perruptis effluit aggeribus!
Flumina, vos teſtes; vos, nota cubilia, ſylvæ;
Voſque cavæ valles: conſcia voſque juga;
Vos teſtes, quoties ſuſpiria vincere tentans,
Victa, reluctanti murmura corde dedi.
Quin etiam auditis permota ululantibus Echo?
Queſtibus audita eſt aggemuiſse meis.
Tunc ego, tunc illa, alternis dedimus lamenta.
Flevimus inque vices, planximus inque vices.
Ut Pandioniæ ſibi dant reſponſa ſorores,
Cùm cæſum, thalami labe queruntur Itym.
Et ſedet hinc Progne ramo miſerabile plorans,
Et ſedet inde ſuum flens Philomela nefas.
Alteraque alterius ſequitur ſuſpiria queſtu,
Admiſſum lacrymans utraque crimen avis.
Talis& Alcyone cum naufraga vela mariti
Nequicquam ſcopulis littoribuſque canit.
Aut viduus, viridi nemoris ſedet arbore turtur,
Comparis æterno murmure fata gemens.

Sic

Sic mihi fatidicæ nerunt quoque flamina Divæ,
  Iret ut optato ſidere nulla dies.
Utque adimant nullos, lamenta perennia luctus,
  Aut ceſſet, cauſſa deficiente, dolor.
Sed fuit ut primæ, gemitus, vox prima loquelæ;
  Sit gemitus vitæ vox quoque ſumma meæ.

Chryſoſtomus
Homilia in Pſalm. 115.

AN *non eſt merito ingemiſcendum, quod ſumus in regione aliena, & in Coloniam procul à patria poſitam amandati.*

LIBER SECUNDUS

V O T A

Animæ Sanctæ.

I.

Concupivit anima mea deſiderare juſtificationes tuas.
Pſal. 118.

COeleſtem, dubitans, terrenumque inter amorem
Neſcio, quo ſtatuam ſub duce ſigna ſequi.
Ille ſub imperium, vocat hic ad pilea, pugnant
Diſſimili nimium conditione duces.
Hinc vocor, hinc revocor, rurſuſque invitor utrimq;
Non ſecus ac refluo quaſſa carina ſalo.
Ambiguum faciunt Amor hic, Amor ille duellum.
Impediuntque ſuo ſiſtere vota loco.
Sit ſatis, ah! tandem mala tot faſtidia paſſæ,
Et ſinar ad portus ſpem revocare ſuos!
O Deus! aut nullo caleat mihi pectus ab igne,
Aut ſolo caleat legis amore tuæ!
Non nego, quod lubeat, magna eſt, optare voluptas
Et modo poſſe volo dicere, nolo, modo!
Frena nihil patitur minus, atque libido vovendi,
Nec ſe lege ſinunt libera vota premi.
Ut vagus exultim loriſque, jubiſque ſolutus
Quoslibet in paſtus currere gaudet equus:
Aut ſtabulo ruit, & viridi mox volvitur herba,
Depoſito nimium bucula læta jugo.
Aſt ubi mox revocat conſueta ad aratra colonus.
Excutit ille lupos, illa recuſat, onus,
Scilicet expetitur libertas una vovendi,
Quæ ſatis eſt, quamvis utilitate vacet.
Sic Phaeton, patriæ ruiturus ab axe quadrigæ.
Appetis ignotos flectere rector equos.
Sic quoque non ſolitis dum niteris altius alis
Icare, ſubjectis labere merſus aquis.
Quàm varia ſuperum laſſas prece tundimus aures:
Cælitibus, puto nos ſæpè movere jocum.

Ille

Ille vovet nuptam, nupta vovet ille ſepulcrum;
Hic ſobolem naſci poſtulat, ille mori:
Ille Patri mortem, Patri rogat ille ſalutem;
Hic fieri juvenis ſupplicat, ille ſenex,
Vix, puto, conſentit centum de millibus unus;
Quin aliquis puto diffidet ipſe ſuo.
Denique quid Superos oret, pars maxima neſcit,
Tam nova quiſque ſibi vota, preceſque facit.
Sic ubi jam gravidas ſtimulant faſtidia Matres,
Obſcenam ſatiant fercla pudenda famem:
Scilicet expetitur modò calx, modò creta palato,
Et modo, quæ ſtomacho diſplicuere, placent.
Quid deſideriis ultra tot inanibus uror?
Quid jaculor nullo votaque ſpeſque ſcopo?
Eſt procul gemitus, procul anxia turba, timores,
Sollicitæque preces, votaque, ſpeſque procul.
O Deus, aut nullo caleat mihi pectus ab igne.
Aut ſolo caleat legis amore tuæ.

Auguſtinus
Soliloquio cap. 12.

Allide Domine concupiſcentiam meam dulcedine tua, quam abſcondiſti timentibus te, ut concupiſcam te concupiſcentiis ſempiternis, ne vanis illectus, & deceptus interior guſtus ponat amarum dulce, & dulce amarum.

Uti-

II.

Utinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas juſtificationes tuas.
Pſal. 118.

QUo ferar? in tanto deprenſa errore viarum,
Sectum ubi tam vario tramite fallit iter?
Hæc abit in dexteram, ſubit altera ſemita lævam,
Illa tumet clivis, vallibus iſta jacet.
Hæc faciles aditus, aditus habet illa malignos,
Et quos iſta tegit, detegit illa dolos.
Quoque vel hæc tendat, vel quò ſe porrigat illa,
Exitus implexo fine videre vetat.
Non ita, quæ partes via ſe findebat in ambas,
Herculis ambiguum fecit euntis iter.
Nec totidem refluis Mæander flectitur undis,
Ipſe ſuis quamvis obvius erret aquis.
Nec labirynthei tanta eſt fallacia tecti,
Curva licet variis flexibus antra tegat.
Heu, graviora meos cohibent diſcrimina greſſus!
En gemina dubiam parte pericla premunt.
Non ego quæ metuam divortia mille viarum;
(Solus Dædalea, qui fuit æde labor)
Sed præter varios curvis ambagibus orbes,
Nox etiam cæcas celat opaca vias,
Nullaque ſe preſſo monſtrant veſtigia ſigno,
Qua populus trito calle, notarit iter.
Et licet explorem prætenſis obvia palmis,
Et vitem obſtantes, tubera dura, petras.
Vix ſatis inceptos auſim producere curſus,
Sed retinent timidum noxque doluſque gradum.
Laſſus ut ignota cùm fors regione viator
Opprimitur nebula præcipitante diem:
Nullaque jam toto collucent ſidera Cælo,
Nec propè ſunt ullæ, ruſtica tecta, caſæ;
Nul-

Nullaque ſignato callem notat orbita ſulco,
Ulla nec humano ſemita trita pede,
Nec ſcit, an in ſylvas, an eat ruiturus in undas,
Longius inceptam ſi paret ire viam,
Tum validis mutos compellat vocibus agros,
Si quis aberranti præſtet arator opem.
Utque vel è ſtabulis, tacitiſque quis audiat antris,
Ingeminat longos, terque quaterque ſonos.
Omnis at in ſurdas clamor volat irritus auras
Nullaque Paſtoris verba remiſſa ſonant.
O quis in his tendat mihi ſtamina fida periclis?
Quis Deus, in tanta, ſit mihi nocte Pharos?
Iſacidas quondam per inhoſpita regna vagantes,
Inſolitas docuit clara columna vias:
Stella comes monuit Nabathæos lumine reges,
Parvaque Bethlemiæ duxit in antra domus.
Quin recreant trepidos, fratrum duo ſidera, nautas
Tu quoque mi gemini Caſtoris ede facem.
Gnoſis aberrantem revocavit Theſea filo,
Seſtaque Leandro fixit amica facem,
Ecce ego ſum Theſeus, vice tu mihi ſis Ariadnes,
Cumque ero Leander ſis vice Seſtiados.
Aſpicis ut multi, vaga turba, per avia currant,
Et ſuus huc, illuc, quemlibet error agat?
Hic cadit ignota præceps Regione viarum,
Ille vago cæcum tramite verſat iter:
Hic celerat curſus, hic paſſu deſide lentat:
Sæpiùs ille ſuos fertque, refertque gradus,
Hic diverſus abit lateri, comes ille propinquat,
Hic comitis ductu fallitur, ille ſuo:
Perpetuos aliquis veſtigia flectit in orbes;
Alter in obliquas volvitur uſque vias:
Hic ratus ad certam curſu ſe tendere metam,
Decepto repetit limina prima pede:
Denique in errorem facto ruit agmine vulgus,
Quodque tenere decet, vix tenet ullus iter.
O utinam, recto tendat mea ſemita ductu,
Nec fraus decipiat tramitis ulla gradum!
Qualis at excuſſo fugit irrevocabilis arcu,
Dum volat ad certum miſſa ſagitta locum,

Talis inoffenſo feſtinet limite curſus,
  Qua tua nempe monent tendere juſſa, via,
Eſto igitur, mea lux, quoties jaculabere, nervus;
  Quemque petes jaculis, lex tua ſancta ſcopus;
Quaque ſcopum cupies certus tetigiſſe ſagitta,
  Illa ego ſim digitis lecta ſagitta tuis.

Auguſtinus
In ſolil. cap. 4.

O Domine qui es lux, qui es via, veritas, & vita, in quo non ſunt tenebræ, error, vanitas, neque mors. Dic Verbum Domine; fiat lux, ut videam lucem, & vitem tenebras, videam viam, & vitem invium: videam veritatem, vitem vanitatem videam vitam, & vitem mortem.

Per-

I I I.

Perfice greſſus meos in ſemitis tuis : ut non moveantur veſtigia mea .
Pſalm. 16.

ERgo caduca gradum toties mihi tibia fallet :
Sternet & in plana pes vitioſus humo?
Aſpice, qui Cœlis hominum veſtigia ſpectas,
Firmaque fac preſſo ſtet mea planta ſolo.
Inſtruit implumes pennata Ciconia pullos,
Et docet aerias præpes inire vias.
Exemplo volucrem ſequitur modo filia Matrem,
Tutaque jam peragit, quod metuebat, iter.
Provocat expanſis ſobolem Jovis armiger alis.
Et jubet inſuetas ſollicitare plagas.
Mox præit, & pleno ſe jactat in aere lapſu,
Remigio ſoboles ſubſequiturque patrem.
Dum primum ignotas tentat puer inſcius undas,
Corporis indoctum ſubere fulcit onus:
Mox opis oblitus, flumen ſine cortice tranat,
Flumen inexperto ſæpè ſed ore bibit:
Sæpius at doctis ubi plauſerit æquora palmis,
Ducit in immenſo brachia tuta ſalo.
Aſpice, qui Cœlis hominum veſtigia ſpectas,
Aſpice qua nobis arte levetur iter:
Suſtineor fragili puerilia membra curuli,
Quæque vehunt ſocias ipſa propello rotas.
Nempe tripes baculi ſic ſtipite nititur ætas,
Quique ſenem vectat, à ſene fertur equus,
Nec tamen ambiguis malè decipiare querelis;
De pedibus, tecum nulla querela meis.
Nec vitio plantæ, vitio neque crura laborant.
Saxa per & ſalebras tibia noſtra ſalit.
Non ego pennipedi dubitem certare Camillæ,
Iſſe per intactas quæ pede, fertur, aquas.

Quod queror, eſt animi vitium lacrymabile noſtri,
Qui, quibus incedat languidus eſt pedibus.
Heu jacet afflictis, affectibus omnibus æger!
(Hi, quibus inceſſit, nempe fuere pedes)
Si quod iter, quamvis breve ſit, virtutis eundum eſt,
Mens mihi ſit minimæ laſſa labore viæ;
Crura forent fragilis veluti tua, Nyle, papyrus,
Quæque ruit mota canna paluſtris aqua.
Rarus, at immodicus quandoque reſuſcitat ardor,
Et pede fulmineo ſtringere cogit iter:
Sed bene vix cœptum, currendi eſtinguitur ardor,
Lampadis ut magno flammula parva Noto,
Ne tamen ignavis videar ſegneſcere plantis,
Promoveo tardos pigra ſubinde gradus.
Aſt mea tunc, caveam quiſquam veſtigia ſervet,
Ne puter immodicis ebria facta ſcyphis.
Scilicet in partes, ita tibia claudicat ambas,
Semipedis claudi pes ut hiulcat iter:
Nunc volo, nunc nolo, nunc æſtuo, nunc langueſco,
Nunc ſtupet ut rigido mens religata gelu!
Impatiens igitur, cœpti ſine fruge laboris,
Sæpe viæ medio, laſſa retento gradum.
Sed neque, qua languens ſtatione reſiſtere tento,
Inſtabilem valeo figere firma pedem.
Auferor adverſo velut incita puppis ab æſtu,
Quam neque vis remi nec ſua vela juvant;
Damnoque ſunt iterum vano redimenda recurſu,
Irritus, æterno ſic redit orbe labor,
Nempe catenati, ſic publica corpora, ſervi
Circumeunt, toties, pendula tecta molæ,
It mola, perque ſuos rapitur circumvaga gyros,
Sed petit his, quicquid conficit illa viæ.
Heu quid agã! neque ſueta vehi neque currere docta,
Nec pedibus minimas utilis ire vias!
Magnum iter eſt Cœlo magnis huc paſſibus itur;
Quid faciet lentis noſtra quadriga rotis?
Tu ſpatia ingenti perlaberis ardua ſaltu,
Vaſtaque tergemini crura gigantis habes,
Eoum paſſu, Heſperiumque amplectere mundum,
Sub femur ut Rhodius vela Coloſſus agit:

Aſt teſtudineo reptat mihi tibia greſſu,
  Aut chelis referor, Cancer, adunce, tuis.
Quid poſitas igitur ſperem contingere metas,
  Quæ metas refugo perdita ſector equo?
O Deus, ambiguos trepidantis perfice greſſus,
  Vincat & applauſis noſtra quadriga rotis!

Ambroſius.
De fuga ſeculi. Cap. I.

Quis inter tot paſſiones hujus corporis, inter tantas illecebras hujus ſæculi tutum atque intemeratum ſervare poteſt veſtigium?

Con-

IV.

Confige timore tuo carnes meas: à judiciis enim tuis timui.
Pſal. 118.

Littera prima rudi quondam inculcata juventæ,
Fertur ab antiquis, Numinis eſſe Timor.
Certaque non alia Sapientia diſcitur arte
Si qua fides verbis, Nate Davide, tuis.
Hoc quoque noſtra fuit formata puertia ludo,
Doctaque ſidereas mens trepidare minas.
Semper at heu! tantis ſtupuit mens cæca tenebris,
Ut neque, quod toties audiit, Alpha ſciat.
Triſtibus Orbilii plectenda ignavia ſceptris,
Poſt malè tot poſitos, nil didiciſſe dies!
Et pueri ferulis ſegnes Elementa docentur,
Quæ levis aſſequitur ſedulitate labor;
Aſpiciunt nigras Cadmi bis, terve puellas,
Aſpectaſque vocant, nomine quamque ſuo.
Et licet atrato ſit par color omnibus ore,
Signa tamen faciem propria quamque notant.
Cur ego quod tenebris Infantia combibit annis,
Diſcere non etiam tempore poſſe putem?
Plurima ſum, nullo pœnitus mihi docta Magiſtro,
Cur diſci nequeat, arte juvante, Timor!
Ah pudet! en timeo, quæ contempſiſſe decebat;
Non timeo juſtos quæ meruere metus.
Flagitium, minimo timeo committere teſte,
Non timeo facinus, teſte patrare Deo.
Ne corpus perimant, metuo de nocte latrones,
Nil metuens Animæ certa pericla meæ.
Nempe fugit pictæ ſic paſſer imagine larvæ,
Illita cui viſco virga timenda fuit.
Sic tremit aſpectæ cervus formidine pennæ,
Nec tremit obſtantes, agmina rauca canes;

Sic quoque, Marmaricæ trepidat leo terror arenæ,
Et cadit in tenſas, territus igne plagas.
Heu premit humanas furor hic caligine mentes,
Fulgetras metuunt, fulmina nulla pavent.
Subjicitur pedibus nigri metus omnis Averni,
Creditur & ſtygii fabula ficta foci.
Scilicet, abjecto leve fit ſcelus omne timore,
Sed gravis inſequitur pœna Timore, ſcelus.
Flagitiis demum incipiunt trepidare peractis,
Ante ſcelus, nullus pectora terror habet.
Tum pavor heu madidis mentem ſudoribus angit,
Et læſi ante oculos Numinis ira redit.
Tum ſubitus ſtrato vigiles Timor excutit artus,
Propria tum vacuos terret imago choros.
Si ſtrepitum moti dederit mus ſtramine lecti,
Creditur è ſyluis exiluiſſe leo.
Nocte levis quaſſa ſi murmuret arbore ventus,
Horreſcunt rigidæ, fronde ſonante, comæ.
Quid faciant, ſubitis ſi fulminet ignibus æther,
Aut ſonet æthereo grandior axe fragor?
Pectora cœleſti ſtupeant perculſa tumultu,
Et flamma metuant diſſiliente peti.
Tunc terrent auræ, tunc terrent ſcilicet umbræ,
Augurioque notant omnia ſigna necem.
Quin etiam nemorum nocturna ſilentia terrent,
Ipſaque ſe ſontem mens furiata timet.
En quantum miſeris pœnæ mens conſcia donat?
Ipſe in ſeſe animus verbera tortor agit.
Heu quoties ſtygii, turbato in Cæſare, manes;
Pharſalici quoties emicuiſtis agri!
Sæve Patris vindex, furiis agitaris, Oreſte.
Umbra trucidatæ viva Parentis erat.
Meſte colubrifera Pentheu laniaris Erynni,
Vendicat hoc læſos verbere Diva Deos.
Nulla reos animos agitat magè dira Tyrannis,
Quàm teſtem aſſiduè pectore ferre ſuum.
O Deus! ò confige tuo mihi corda timore?
Ne peccem, furor hac cuſpide noſter eget.
Utilis ante ſcelus Timor eſt qui frena gubernet,
Qui timet, admiſſo crimine, ſerò timet.

Ber-

Bernardus.
Serm. 29.

P*Rudenter ſagittari, & impugnari ſalubriter poſtulat ſanctus cum dicit in oratione.* Confige timore tuo carnes meas. *Optima* Timor *eſt ſagitta, qui conficit, & interficit carnis deſideria, ut ſpiritus ſalvus ſit.*

V.

Averte oculos meos ne videant vanitatem. Pſal. 118.

PErvigilant geminæ celſo mihi vertice ſtellæ,
  Queis eſt perpetuis munus in excubiis.
Nec tamen errantes neque poſſum dicere fixas,
  Sed merito, duplex utraque nomen habet.
Errat ab officio vaga ſæpius utraque juſſo,
  Utraque docta ſuum fixa tenere locum.
Motibus ambæ agiles, fixæ ſtationibus ambæ,
  Quod genus hoc ſtellas Oedipus e ſte putet?
Vos, oculi; vos conſpicuæ duo lumina frontis.
  Sidera vos eſtis, quæ mihi bina micant.
Vos quibus in celſa ſtatio data pervigil arce,
  Excubat ut ſumma lucida flamma Pharo;
Aut quali ſpecula ſervans ſpectator ab alta,
  Quæquæ propinqua, videt; quæque remota, videt.
Non tamen ut trepidis qui lucent navibus ignes,
  Vos mihi tam fida lampade fertis opem:

Flamma regit nautas, dum flammam teda miniſtrat
Aut flammam retrahant quæ poſuere manus.
Vos (velut excuſſis rapidus ruit axis habenis,
Frenaque qui rupit durior oris equus)
Quo lubet, indomitum differtis in avia curſum,
Jam nulla Domini lora regente manu.
O oculi! ſcopuli titulo meliore vocandi!
Heu quibus alliſæ tot periere rates!
Dina peregrinas virgo viſura puellas;
Mater depoſita virginitate, redit.
Rex videt Uriaden nitido ſemel amne lavantem;
Illa, Cupidineas vibrat ab amne faces.
Pulcra Duci Aſſyrio dum comit Juditha formam
Aſſyrium truncat Juditha compta Ducem.
Forte ſenes niveam ſemel aſpexere Suſannam.
Ambo ſenes oculis interiere ſuis.
Non tot, ad infames, dura Acroceraunia, cautes,
Hyppotadæ laceras contudit ira rates.
Non tot, inexpletis fera faucibus unda Maleæ.
Scyllaque veliferas hauſit avara trabes.
Quis pia nunc igitur non laudet fœdera Jobi,
Quæ cum luminibus ſanxerat ille ſuis.
O oculi? ò quanto vos tutius illa revulſit,
Democriti, propriis dextera magna cavis!
Quã bene Chriſtiadũ quoque nobile Lucia, nomen,
Extrudit intrepida lumina bina manu!
O oculi! ò ſcopuli! crudelia, barbara, ſaxa!
Saxa, quibus magnæ tot cecidere Animæ.
Quam male commiſſo geritis pro munere curam.
Ad mala quos toties ſenſimus eſſe Duces:
Scilicet hac vobis capitis cuſtodia lege,
Præcipuæque arcis credita cura fuit.
Ut rectos hominum vultus, ſublimiaque ora
Digna Polo, bruta deprimeretis humo.
Quin potius Superis mentes attollitis oris,
Haſque ſuper terras, Oceanumque ſuper?
Stellarumque ſuper mundique volubilis orbes,
Denique quicquid habet lunaque, ſolque ſuper.
Illius ò oculi? ſpectacula pulcra theatri,
Materies, veſtris luſibus apta foret.

Petre

Putre ſed æternis cœnum præponitis Aſtris,
Omnis, & in terras pronior ivit amor.
Quid faciam? abruptis oculi regnatis habenis,
Jam frenum indociles imperiumque pati.
Obde, Deus, piceas oculis erronibus umbras,
Aut ſuperinjecta lumina claude manu.

Auguſtinus.
Soliloquio. Cap 4.

V*Ae cæcis oculis qui te non vident, ſol illuminans cœlum & terram! væ caligantibus oculis, qui te videre non poſſunt?* Væ avertentibus oculis, ut non videant veritatem? Væ non avertentibus, ut videant vanitatem?

VI.

Fiat cor meum immaculatum in juſtificationibus tuis ut non confundar?
Pſalm. 118.

SI tibi me gratam facie fore, ſponſe putarem,
Nulla mihi prior hoc cura labore foret.
Primaque de nitidis cautela coloribus eſſet,
Altera, deformes ore fugare notas.
Nullaque deficerent medicandis vultibus arma.
Multa ſed omnigenas pixis haberet aquas.
Multaque compoſitos celaret capſa colores,
Quæque novant vetulam picta venena cutem,
Lanaque purpurei madefacta rubedine fuci,
Cretaque montanas vincere nata nives.
Et nitri rubra ſpuma, & pinguia poppæa na,
Quæque cutis maculas, Halcyonæa, necant.
Denique quicquid id eſt, quo tingitis ora, puellæ,
Ah nimium formæ gens ſtudioſa tuæ,
Tunc quoque corrigerem ſpeculo cenſore lituras,
Ore nec in toto menda notanda foret.
Sique ſupercilii pilus unus abeſſet ab arcu,
Unicus ecce pilus, vociferarer, abeſt.
Si color inficeret vitiatos decolor orbes,
Luminibus color hic, vociferarer, obeſt.
Si nimis adductam convolveret area frontem,
Quæ mihi ruga cutem, vociferarer, arat;
Nempe vel exiguo metuam te lædere nævo,
Ulla foret formæ ſi tibi cura meæ.
Unaque quæ tumidum faceret verrucula clivum,
Hæc foret offenſæ cauſſa putata tuæ.
Atque ita de minimis audirer dicere mendis
Diſplicet hæc ſponſo fortè litura meo.
Noſtro igitur reliquus ſi quis decor abforet ori,
Eximeret vitium factus ab arte decor.

Cæſariemque alto ſtruerent tabulata capillo,
Staret & in volucri plurima gemma coma.
Aure duplex gemini pretium penderet Elenchi,
Iret Erythræus colla per alba lapis.
Tumque ego ſic faciem, rutilos ita compta capillos,
Auderem ternas vincere quarta Deas.
Sed memini; neque te facies, neque forma laceſſit,
Spes capit hæc cęcos invidioſa procos,
Qui quid ament, inter phaleras tot, ſæpè requirunt
Quas ubi ſuſtuleris, pars quota Virgo ſui eſt?
Fallitur infido prope, turba leviſſima, fuco;
Præter & has phaleras, vix quod ametur, habent,
Æquabat niveos par Vvilgefortis olores
Nota nimis formæ nomine virgo ſuæ.
Fiat ut Androgynos ſetoſis hiſpida malis;
Barba, rogat, teneras, veſtiat hirta genas,
Lucia ſydereis, ceu fax, lucebat ocellis,
Cunctorumque oculis, Lucia, ſidus erat.
Ne male luceret, mea lux, extinguere, dixit,
Fodit & impacta lumen utrumque manu?
Læſerat egregio multos Euphemia vultu,
Fecerat & roſeis vulnera multa labris:
Ut fieret mutilo, fędoque inamabilis ore,
Abſcidit enſe duas, bina labella, roſas.
Maxima de facie verus præconia rumor
Deque tuis dederat Andrageſina genis:
Non poteras veram falſi convincere famam,
Quod poteras, facta eſt per tua vota, brevis.
Sponſe, peregrinæ non carperis igne figuræ,
Nec bene criſpatæ falleris arte comæ:
Cor tibi labe carens, tibi cor ſine crimine, cordi eſt
Obſtet & ut facies, cor tibi, ſponſe, placet,
O utinam mihi cor nullis infame lituris
Flagitii purum ſuſpicione vacet!
Tum ſecura tui mihi mens geſtiret amoris,
Nec mea dejiceret conſcius ora pudor.

Hugo de S. Victore
in Harrha Animæ.

O *Maculæ fœdæ, & turpes quid tam diu hæretis? abite, diſcedite, & ne præſumite amplius oculos dilecti mei offendere.*

VII.

Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis.
Cant. 7.

Iam ſatis Urbanas, mea lux, habitavimus ædes
  Quin ſemel in virides exſpatiamur agros;
Tura quidem validi circumdant oppida muri,
  Portaque ferratis non caret ulla feris.
Eſt tamen in patulis, quid neſcio, tutius hortis,
  Quod nuſquam in clauſæ mœnibus urbis habes.
Magnificis turgent urbana palatia tectis.
  Multus, & hic celſa cuſpide ſurgit apex.
Neſcio quid melius tamen illa mapalia ſpirent,
  Ruſtica quæ tenui ſtramine canna tegit.
Quid dubitas, mea lux, quin quā̄ procul urbibus agri,
  Tam procul agreſtum, diſtet ab urbe, quies?
Fabula cantatur vatum notiſſima luſu,
  Ad benè fallendas fabula ficta vias.
Et facit ad rerum modò quas tractavimus, uſum;
  Si lubet, auditu decipiemus iter.
Ruſticus Urbanum tecto mus paupere murem,
  Fertur & appoſitis detinuiſſe cibis.
Moxque epulas muris ridens urbanus agreſtis,
  Hæc tua ſi menſa eſt, ſat mihi ruris, ait,

Mox

Mox vice converſa, mus Ruſticus ivit in urbem,
Urbico in hoſpitium mure vocante ſuum:
Magnaque cum tanto minor eſſet menſa paratu,
Ut ſonuere fores menſa relicta fuit;
Et prope deprenſo conviva expalluit hoſpes,
Turbatique ſuum vix reperere cavum.
Ruſticus aſt animo ſenſim cum voce recepto,
Corripuit celerem Muſculus urbe fugam.
Et procul è clivis oculos ad mœnia torquens;
Quam meus his præſtat mœnibus, inquit, ager.
Jam ſatis urbanas, mea lux, habitavimus ædes;
Vrbe volant ſtrepitus, rus colit alta quies.
Si memor es (ſubeat tibi pars lautiſſima vulgi)
Quiſque ſuburbanum rus propè civis habet?
Cumque ſuam aſſiduè commendet quilibet urbem,
Re tamen, ipſa magis rura placere docent.
Quin, quorum imperiis urbes, arceſque reguntur,
Anxia ſecuro pectora rure levant.
Et magis hic puri libertas aurea Cœli,
Quam laqueata, domi marmore tecta placent.
Nec quæ centeno ſinuat ſe porticus arcu,
Lenit, ut ambiguos parvula villa, metus.
Jam ſatis urbanas, mea lux, habitavimus ædes,
Quin ſemel in villis degimus, aut in agris?
Eſt mihi fontanis circumdata villula rivis,
Villula, qua nuſquam cultior ulla viret.
Seu Cœli ingenio, ſeu fertilis indole terræ,
Aptaque vicini commoditate loci.
Huc mea lux, paucis tantùm ſi veneris horis,
Oblitus patriæ protinus urbis eris.
Tumque ego, ceu tacita turtur meditatus in umbra,
Libera, colloquiis, Sponſe, vacabo tuis.
Et procul à populis, procul urbibus atque tumultu
Optata toties, ſola quiete fruar.
Audiet hic nullus quæ mutua verba loquemur.
Noſtraque qui turbet otia nullus erit.
Quique notet noſtros, nemo metuendus, amores,
Tetricus hic nullum jus ſibi Cenſor habet.
Tunc mihi tu promes ſecretis intima fibris.
Quæque juvent animum verba cupita meum.

Tunc ego, ſim quanta dicam tibi, ſaucia flamma,
Quæque licet ſimules, dicta placere, ſcio.
O ſemel optati micet hæc mihi ſideris aura,
Quam fortunato lux erit illa die!
Nam ſatis Urbanas, mea lux, habitavimus ædes,
Noſtra ſit exiguo tempore, villa domus.

Hieronymus.
Epiſt. 1. ad Heliod.

QUid agis? quandiu te tectorum umbra premunt? quamdiu fumoſarum urbium carcer includit? Crede mihi, neſcio quid plus lucis adſpicio, libet ſarcina corporis abjecta ad purum ætheris evolare fulgorem.

Trabe

VIII.

Trahe me poſt te, curremus in odorem unguentorum tuorum.
Cant. I.

Aſpicis ut jaceant ſtrati ſine viribus artus,
  Nec ſim qualis eram, ſola ſed umbra mei?
Vix traho pertæſæ faſtidia tetrica vitæ.
  Ipſaque ſunt oneri languida membra ſibi.
Laſſa jacet capitis nimio ſub pondere cervix,
  Sarcina ſuntque manus, ſarcina ſuntque pedes.
Aſſiduèque novam quærunt jactata quietem,
  Nec ſcio quo tandem feſſa locare ſitu.
Surgere nunc meditor, nunc laſſa recumbere ſtrato.
  Nunc nixum cubito ſuſtinuiſſe caput.
Nunc lubet inverſo, nunc ore cubare ſupino,
  Nunc aliud lateri ſubſtituiſſe latus.
Cumque tori cunctas peragravi languida partes,
  Quilibet ex æquo diſplicet uſque locus,
Heu! quid agã, gravis ipſa mihi, lãguenſque jacenſque
  Teque volens curſu, non tamen apta, ſequi,
An fugis & mediis morientem deſeris agris,
  Nec mora tanta datur dum comes ire queam?
Aeger ita in Libycis, à milite, miles arenis
  Deſeritur, ſubitæ cùm data ſigna fugæ,
In triviis genitrix ita projicit impia natum,
  Quem lactare pudor, pauperieſque vetat.
Tende manum, noſtrique pius miſerere doloris;
  Tende manum refugo vel pede ſiſte gradum,
Troica Dardanius cùm Pergama cingeret ignis.
  Quiſque ſenem rapuit filius igne patrem,
Trans mare defeſſam fert nata Cleonia matrem,
  Suſtinet hinnulei Cerva natantis, onus.
Tu ſolam ignotis, fugitive, relinquis in arvis,
  Nec ſinis hoc humeris ponderis eſſe tuis!

Quamquam ego, vel fieri tibi ſarcina tanta recuſem
Si modo vel leviter traxeris ipſa ſequar.
Et ſequar & curram, rapiarque ſimillima vento,
Languida funeſto quæ modo ſtrata ſolo.
Nec quibus invitam cogas, opus enſe vel armis.
Sponte nec injecto, libera, fune ſequar.
Traxit ad impulſæ querulos teſtudinis ictus,
Cum ſylvis Geticas Thrax Cythariſta feras.
Traxit, & attonitæ ſylvæque, feræque ſtupebant;
Sic fide, ſic filo, ſe potuiſſe trahi.
Non ego Byſtonii movear teſtudine Vatis,
Nec trahar Aoniæ voce ſonante lyræ.
Quemque ſui rapiunt ſenſus, ſua quemque voluptas,
Se ſinit hic oculis, auribus ille capi.
Non ego luminibus, non auribus otia venor,
Noſter Achæmenii languor odoris eget.
Lux mea, rorilegis halat tibi ſpica capillis,
Manat odoratæ Palladis imbre caput.
Vda Palæſtino fragrant tibi tempora nardo.
Myrrhaque de madidis ſtillat odora labris.
Efflat Orontæi tibi graminis halitus auras,
Verbaque quot loqueris tot ja.is ore roſas.
Albaque Panchæo cervix tibi ſudat olivo,
Aſſyrioque humeros rore perungit Onix.
Et manus Ambroſiis pluit utraque roſcida guttis,
Et digiti Libycæ germina meſſis olent.
Denique quicquid olent conchis unguenta Sabæis,
Balſama quicquid olent; hoc meus halat Amor.
Nec ſolum Aſſyriis quæ ſudant balſama ramis,
Nataque odorifero thura Sabæa ſolo.
Fragat Orontæis hic ſpica ſuavior herbis,
Guttaque Panchæis nobilior lacrymis.
Nempe tuo qualis, Baſiliſſa pudica, cubili.
Qualis odor thalamo, Cæcili caſta, tuo.
Aut qualis, cum Dorotheæ pennatus Ephebus
Attulit hybernas gemina verna roſas;
Aut Nazarenigenæ qualis cum Virginis ædem
Sparſit Jeſſæi floris anhelus odor?
Denique Divorum qualis cum gemmea ſtillant
Indigetum liquidis amphitheatra crocis.

O ſe-

O ſemel has liceat mihi ducere naribus auras!
  Quæ modo languebam, ſana repente ſequar.
Multaque currentem ſociarum turba ſubibit,
  Ut glomerat ſocios vecta columba greges.

Gilbertus.
In Cant. Hom. 19.

TEnax eſt funiculus amor; amor affectuoſè trahit, cui eſt idipſum alloqui, quod eſt allicere: nihil amoris tenacius vinculo, nihil trahentius.

IX.

Quis mihi det te fratrem meum ſugentem ubera matris meæ, ut inveniam te foris, & deoſculer te, & jam nemo me deſpiciat.
Cant. 8.

QUis cumulet patrias tanto mihi ſtemmate ceras,
Frater ut ad fratres annumerere meos!
Non tamen hoc facio pro ſtirpis imagine votum,
Nulla mihi augendi ſanguinis ambitio eſt.
Stirpe licèt noſtra ſanguis tibi vilior eſſet,
Optaram fratrem te tamen eſſe meum.
Non pubente quidem vernantem flore juventæ,
Prima cui roſeas veſtiat umbra genas:
Sed puerum, toto qui nondum vixerit anno,
Lactis adhuc mater quem mea paſcat ope.
Quique, ego quas ſuxi parvo trahas ore papillas,
Inſideatque illos, quos ego ſæpè, ſinus.
Hoc ego vel ſimili cupiam te corpore fratrem,
Si fueris major, non ego te cupiam.
Quin igitur noſtris, mea vita renaſcere ſæclis,
Vt videam cunas, puſio parve, tuas?
Et niſi fallor habent pueri quid amabile mores,
Quoque carent juvenes, virque ſenexque carent.
Vtque ſuam quævis laudem ſibi vindicet ætas,
Ille tamen pueros ſcilicet ornat amor.
An dubitas, alias puerili puſio vultu,
Ipſe Deum domitor, parvulus eſſet, Amor?
Non niſi quod reliquis, magis hæc ſit amabilis ætas,
Nullaque ſit tantum quæ, quod ametur, habet,
Hæc quoque, cur voveam puerum. Te cauſſa coegit,
Crediderim, puero quod mage poſſe frui.
Quin igitur noſtris, mea vita, renaſcere ſæclis
Vt videam cunas parve puelle, tuas?

Tum

Tum mea, ceu nato, quoties daret ubera Mater
  Parve, Tui toties copia prompta foret.
Prompta foret noctuque, diuque, domique, foriſque
  Et ſine ſollicito copia multa metu.
Quin igitur noſtris, mea vita renaſcere ſæclis,
  Oſculer ut cunas parve puellè tuas.
Caſta, ſoror parvo quæ porrigit oſcula fratri,
  Oſcula deriſor carpere nemo poteſt.
Et licèt illa frequens ſpectaverit oſcula teſtis,
  Illa tamen teſtis carpere nemo poteſt.
Et licèt inceptas ſtiterint hæc oſcula voces,
  Semper habent juſtas oſcula caſta moras.
O bona, quæ noſtris faveant ita Numina votis,
  Teque velint fratrem ſic ſemel eſſe meum.
Naſcere parve puer, fraterque admitte vocari;
  Omnia te mundi vota, preceſque petunt.
Quid præ lætitia, facerem tibi parvule frater?
  Ah! præ lætitia, quid tibi non facerem?
O quoties vetitis furtim deprenderer horis,
  Pervigil, ad cunas, nocte ſtetiſſe tuas?
Quot tibi ſervitiis ſoror obſequioſa, ſtuderem,
  Forte vel officiis facta moleſta meis.
Nempe dato quoties depelleret ubere mater.
  Depulſum geminis exciperem manibus;
Aut quoties tepida geſtare juberet in umbra,
  Geſtarere nimis ſarcina grata meis.
Aut quoties blando dare languida lumina ſomno,
  Somniferis caneret vox tibi noſtra modis.
Ipſaque, cum digitos cunis adhiberet agendis,
  Illicet hoc à me præriperetur opus.
Mox ubi te noſtræ concrederet anxia curæ,
  Diſcedenſque mihi diceret; eſto vigil:
Excubiis, ſoli prope Te mihi, parve, relictis,
  Quàm facerem votis libera frena meis!
Continuo, tacitè, velo de fronte reducto,
  Explerem aſpectu lumina noſtra tuo.
Inque tuo, fixis hœrens obtutibus, ore,
  Uterer oblati commoditate loci:
Et cito ſubjicerem capiti colloque ſiniſtram,
  Apprimeret meo Te mea dextra ſinu.

Et

Et tibi, vix tactis furarer baſia labris.
  Baſia ſic ſomno non nocitura tuo.
Quin igitur noſtris, mea vita renaſcere ſæclis,
  Vt ſemel optatas ſuavier ore genas?
Mox ubi lactanti ſenſim tibi creſceret ætas,
  Primaque diſcenti verba docenda forent.
Diſcenti cuperem fieri tibi, parve, Magiſtra,
  Blæſaque, truncatis verba præire ſonis.
Cumque geri alterius nolles modo grandior, ulnis,
  Auſus arundineo currere ſolus equo,
Inſtruerem ſtabili veſtigia figere greſſu,
  Membraque conſtanti firma locare pede.
Tumque moleſto aliquod ſi offenderet objice ſaxum,
  Tutus in extenſas exciperere manus.
Quin tua ſæpè velim falli veſtigia lapſu,
  Lapſus ut amplexu ſuſtineare meo.
Ne tanti pretium peterem mihi grande laboris,
  Suaviolo pretium ſolveris omne tuo.

Bonaventura.
Soliloquio cap. I.

IGnoravi quod tam ſuavis, ô bone IESV, eſſet tuus amplexus, tam honeſtus attactus tuus, tam delicioſus convictus tuus, cum enim te amavero, munda ſum, cum accepero, virgo ſum.

In

X.

In lectulo meo per noctes quæſivi quem diligit anima mea, quæſivi illum, & non inveni.
Cant. 3.

Caſta canunt noſtræ ſuſpiria, votaque Muſæ,
  Nullaque de thalamis vox, Hymenæe tuis.
Vt ſua corporibus, ſic mentibus eſt quoque flamma,
  Et propè deterior corpora flamma coquit.
Intus in accenſis qui mentibus æſtuat ignis,
  Delicias liquidi ſolus amoris habet.
O quanto his, Animæ, facibus melioribus ardent
  Oſcula quam certa dantque feruntque fide!
Quam placidis caſtas complexibus itur in ulnas,
  Quam ſanctæ ſociant mutua vincla manus?
Et ſuus hic etiam torus eſt genialis amori,
  Quæque maritali fœdera nexa face;
Caſta Cupidineæ ſed fœdera neſcia tedæ.
  Nec, niſi quem cupiat Veſta ſubire torum,
Sed neque cycnæis hic turget culcitra plumis,
  Fartaque Amyclæo vellere fulcra tument.
Quo duo tam caſti thalamo ſociantur amantes
  Lectus olorinas non habet ille nives.
Lectulus auſpiciis tantorum ſtratus amorum
  Mens eſt lætitiæ pace quieta ſuæ.
Lectule, pax animæ, cœleſtis lectule tedæ;
  Pronube ſidereis lectule caſte toris?
Tu ſponſi atque Animę thalamus ſecretus amantum
  Solus es ò tantas dignus habere faces!
Hoc ego conſuevi, meditans, traducere noctes,
  Cum requiem pulſo cura ſopore negat.
Hoc meus ille, meos rapuit qui primus amores,
  Eſt ſolitus vigili, ſecubuiſſe toro.

Ea

Et mihi tunc imas urit fax Dia medullas,
  Inque vicem flammis uritur ille meis.
Tunc deſideriis quærimur ſine voce loquentes.
  Mutaque plus verbis lacryma vocis habet.
At nova quæ ſubiti ſit neſcio cauſſa receſſus,
  Subvereor, vitio ſit data cauſſa meo.
Nam mihi jam ſpatio plus viſus abeſſe diurno,
  Et ſecus atque ſolet nocte fuiſſe foris.
Hæccine ſigna forent mutati forſan amoris?
  Aut illum melior lectulus alter habet?
Hei mihi quam miſeris ea nox fuit acta querelis,
  Quæ ſine te, vidua nox fuit acta domo!
Jam propè conſtiterat medio vaga Cynthia cœlo,
  Altaque ſopierat lumina laſſa quies;
Cum mihi viſa tori pulſa vox dicere ſponda;
  Surge parat thalamo ſponſus abire tuus.
Suſcitor, & piceos oculis detergeo ſomnos,
  Impoſitum cubito ſuſtineoque caput:
Et deſolatas implens ululatibus ædes
  Sollicita, dormis lux mea? voce rogo.
Hei mihi! reſponſum nullum dedit ille roganti,
  Fugerat è thalamis transfuga nempe meis.
Protinus accenſo reperi veſtigia lychno
  Quæ cuperem numquam viſa fuiſſe mihi.
Dic meus, exclamo, quò fugit, lectule, ſponſus?
  Perfide, dic meus heu lectule, ſponſus ubi eſt;
Et vagor, & toto velut amens erro cubili,
  Ut tua te vidua luxit Alexi, domo.
Quos ego tunc animo ſenſi effervere tumultus,
  Cygnæus fuerat Pax cui fida torus!
Quæ mentem ſubito inſanæ vertere procellæ.
  Inſolitam dubiis pandere lina Notis!
Quam ſterili jacuit damnatum pectus arena,
  Dia cui æthereis vena ſcatebat aquis!
Jam gravidos labor eſt oculos attollere cœlo,
  Oraque divina ſolvere laude, labor.
Jam neque ſacra valent priſcæ in certamina vires
  Quæ modo luſus erant prælia, facta dolor.
Scilicet optata dum felix uterer aura,
  Aurea molliculus Pax mihi lectus erat.

Tunc,

Tunc, ut inexpertis Tiro temerarius armis,
(Omnia qui lingua prælia victor agit)
Optabam rabidis caput objectare Tyrannis,
Aut animam pulcra fundere poſſe nece.
Tunc & Apolloniæ mihi credita flamma, roſetum,
Tunc rota Coſtiadæ Virginis, eſſe trochus.
Viſaque ſunt Agathæ gemini, duo vulnera, torques,
Blandaque Blandinæ, Taure, putatus ovis:
Denique barbarici laniena infanda macelli,
Totaque carnificum viſa theatra, jocus.
Nempe erat in calidis tam fervida flamma medullis,
Aurea cum placidus Pax mihi lectus erat.
At ſimul ac ſponſo calor hic abeunte receſſit;
Frigidior Scythico mens mihi facta gelu eſt.
Sic nova, quas Zephyris ſpirantibus educat æſtas,
Decoquit immeritas una pruina roſas.
Lampada ſic tenui Pallas quam nutrit olivo,
Extinguit tremuli bucca ſoluta Noti.
Ah malè, te placido quæſivi ſponſe cubili;
Qui Crucis in thalamo repperiendus eras
Pax mihi lectus erat, Tibi Crux erat aſpera lectus,
Hoc te debueram, quærere, ſponſe toro.
Lux mea, jam quota Te quærendo perdita nox eſt!
Sed quæſivi, ubi non inveniendus eras.

Gregorius.
Hom.19. in Ezechiel.

Dilectum in lectulo quærimus, quando in præſentis vitæ aliquantula requie redemptoris noſtri deſiderio ſuſpiramus. Per noctem quærimus; quia etſi jam in illo mens vigilat, tamen adhuc oculus caligat.

XI.

Surgam & circuibo civitatem; per vicos & plateas quæram quem diligit anima mea: quæſivi illum, & non inveni.
Cant. 3.

TAndem, ſerò licèt, meus eſt mihi cognitus error;
  Si bene quæſiſſem, ſponſe, repertus eras.
Crediderain placido ſomnos te carpere lecto,
  Commodus, at video, non fuit ille torus.
Quid faciam? cœptæ pergam dare membra quieti?
  Et ſine te ſomnus lumina noſtra teget?
Ah, ſine te, nequeam ſolito dare membra ſopori.
  Aut ulla, ſine te, ſponſe, quiete, frui?
Non ſi ſomniferis invitet lympha ſuſurris,
  Lympha cavernoſo præcipitata jugo.
Aut nemorum blandis agitata cacumina ventis,
  Multaque, quæ ſylvis garrula cantat avis,
Aut Heliconiadum, Parnaſſia turba, Dearum,
  Aut pater auratæ Delius ipſe lyræ.
Nec tua diſcutiant mihi, Somne, papavera curas,
  Humida nec virga tempora tacta tua.
Noxia nec vigilem, quæ ſopiit herba Draconem,
  Fiſtula quæque oculos condidit, Arge tuos.
Vix ubi compoſui luctantia lumina ſomno;
  Rumpitur indomito cœpta dolore quies.
Et nullam accipiunt oculique aut pectora noctem,
  Quin mihi, nox etiam creditur una, decem,
Fingit & aſſiduè de te, mihi ſomnia Morpheus,
  Nec fugis ex oculis flebilis umbra meis.
Cur toties igitur ſomni mihi nocte petuntur,
  Si mihi nulla venit, nocte, petita quies?
Eripiar ſtratis, mediamque vagata per urbem,
  Quò ſors aut ratio me volet ire, ferar.

Et

Et circumſpiciens, num fortè quis angulus abdat,
Quæram quem propria diligo plus anima.
Quæram porticibus, quæram ſtabuliſque caſiſque,
Perque ſemel tritas ibo, redibo, vias.
Nec male perſpectæ fallet ſpecus ulla latebræ.
Nec quem tranſiero, circulus ullus erit.
Qualis odora canis veſtigia preſſa ferarum
Merſa nare legens, luſtra, ruboſque ſubit.
Aut qualis ſiculas Ops errabunda per urbes,
Aſpicit an flores perdita Nata legat;
Ruraque piniferis veſtigans avia tedis
Perſephonen ſtygiis optat adire vadis
Aut potius Solymis qualis vaga Magdala campis
(Cùm flebat Domini marmor inane ſui)
Saxa per alta rudeſque rudit furiata per agros,
Qua dolor ancipitem, qua rapiebat amor.
Omnibus una locis aderat, comes omnibus una,
Vna ſuper Domini funere multa rogans.
Attica ſic viduo volucris gemit anxia nido,
Luctiſoniſque nemus perſonat omne modis.
Et circum, ſupraque volans, nunc ardua ſummo
Vertice, nunc ima pendula fronde ſedet;
Et raptam ſobolem, raptoris & aucupis artes
Heu! conſanguineo nunciat orba gregi.
Haud aliter cunctis luſtravi compita vicis,
Non tamen eſt ullo præda reperta loco.
Infames vici, loca deteſtanda plateæ.
Decepto toties compita trita pede!
Amiſſum in thalamis, foris hic reperire putabam,
Sed male quæſitus, perditus uſque latet.

Ambroſius.
Lib. 3. de Virgine.

N*On in foro, non in plateis* Chriſtus *reperitur.* *Non eſt* Chriſtus *circumforaneus.* Chriſtus *enim pax, in foro lites.* Chriſtus *juſtitia eſt, in foro iniquitas, &c. fugiamus ergo forum, fugiamus plateas.*

Num

XII.

Num quem diligit anima mea vidiſtis? Paululum cum pertranſiſſem eos, inveni quem diligit anima mea; tenui illum & non dimittam.
Cant. 3.

REſtat adhuc tota locus ullus omiſſus in urbe
Aut regio noſtro non peragrata pede?
Flammiferis cunctæ facibus luxere plateæ,
Nullaque vel minimæ compita ſpreta viæ.
Hei mihi quos vicos, quæ non loca triſtis obivi?
Urbs etiam in tanta defuit urbe mihi.
Sed quid in hos fruſtra juvat incubuiſſe labores,
Si ſponſum ſemper quæro, nec invenio?
Ergo domum lacrymans, veſtigia retro ferebam,
Quique rogaretur, nemo viator erat.
Cum propior portis à mœnibus aufero greſſum,
Et vigil ad portas occupat ecce cohors;
Ac prior, hic dixi, quem diligo forte latebit;
Et ſubito, vigiles, reppererint ne? rogo.
Illi, cum tacito convertere lumina riſu,
Verbaque dentatis reddere ſalſa jocis.
Et quidam; quiſnam ille tuus quem diligis ignis?
Abſque ſuo noſci nomine poſſe putas?
Parcite, reſpondi, tam ruſticus eſt mihi candor,
Scire omnes rebar, quis meus eſſet amor.
Nec mage vel Pyladis notum, vel nomen Oreſtis,
Neve tuum, Thysbe, Pirame, neve tuum.
Voſque etiam, quamvis, quem diligo ſcire negetis,
Scire, nec ignotum poſſe latere, puto,
Obſecro, dic igitur Cuſtodia pervigil urbis,
Num meus hac vobis tendere viſus amor?

Ille

Ille meus, propria quem plus ego diligo vita,
Qui quoque me vita plus amat ipſe ſua.
Dicite, quando abiit? quantillo tempore manſit?
Quaque prehenſurum ſe ſimulavit iter?
Hac iit aut illac? dextra vel forte ſiniſtra?
Solus erat? ſociis an comitatus erat?
Excubiæ falſis iterum riſere cachinnis;
At mihi ſalſa meas obruit unda genas.
Tranſieram: ſponſi neque ſpes ſuper ulla videndi.
Menſque erat in damni merſa dolore ſui.
En ſubito, dum cunɗta animo triſtiſſima volvo,
Nullaque, quam tantæ, vota minora ſpei.
Ille meus, tota toties quæſitus in urbe,
Jam non quæſitus conſtitit ante oculos.
Exilii, miſtoque metu perterrita, gaudens
Vix potui propriis credere luminibus.
Et, Tenè aſpicio, mea lux, mea vita? volentem
Dicere, vox hærens faucibus impediit.
Qualis ubi viſo conjux inopina marito
(Quem mendax tulerat rumor obiſſe diem)
Obſtupet, ac viſa veluti percellitur umbra,
Optantemque loqui, pallida facta, fugit.
Nec niſi jam noto reducis fidentior ore,
Audet in amplexus conjugis ire ſui.
Tumque veretur adhuc, ne ſe male credula fallat,
Inque fidem levior decipiatur amor:
Sic ego, dum trepido rediere in pectore vires,
Teque iterum ante oculos, ſponſe, reviſo meos,
Subdubitans, ſperanſque timenſque & amore fatiſcēs
Tune es quem video, clamo, vel umbra tui?
Ah ſponſe! ah non es! non es, quem diligo, non es!
Imò es quid dubito? numquid es? haud dubito
O mea lux, video, te nunc video, mea vita;
Nil ultra dubito, lux mea, te video.
Agnoſcenſque tui vocem præſentis & ora,
Involo in amplexus, ſponſe reperte, tuos
Jamque ego te teneo, neque per vaga compita quærā
Ludibrium, vigili nocte futura gregi.
O mea ſi geminis mutentur brachia vinclis,
Atque manus magicis, compedibuſque pedes?
Quam

Quam te complicitis, mea lux amplecterer ulnis.
Arctius amplexu, vitis & ulme, tuo.
Arctius anguipedum manibus, pedibuſque hederarũ
Queis obit annoſas herba marita domos.
Sed neque te noſtri laſſent, mea vita, lacerti,
Sæpè nec errantes per tua colla manus.
Longa Tui ſubeat, mea lux, abſentia mentem,
Nec niſi penſari tempore poſſe putes.
Ah cito tam longi quereris compendia damni;
Vix ego jam cœpi, tu ſatur ecce fugis.
Non ita diſcedes, non tam citò liber abibis;
Non niſi pugnando viceris, effugies.

Beda.
In 3. c. Cant.

T*Anto inſtantius inventum tenui, quanto tardius quem quærebam, inveni.*

XIII.

Mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo ſpem meam.
Pſal. 72.

QUàm mea, per varios, vita eſt exercita caſus!
Ut pila, percuſſu pulſa, repulſa manus.
Munera belligeri primum placuere Gradivi,
Armaque, ſpe laudis, ſanguinolenta tuli.
Arma dabant animos, & erat ſpes omnis in armis,
Ceu foret hæc votis meta futura meis.
Sæpè vigil tetricas traduxi cantibus horas,
Et cuſtos ſpeculæ tædia longa tuli.
Nec ſemel admonitu fraus hoſtica prodita noſtro eſt,
Cum ſignum toties, ore, vel ære dedi.
Addidici ſeptis foſſam producere caſtris,
Et ſude præfixas impediiſſe vias.
Quin etiam ſubitæ faciem componere pugnæ,
Et trepidis animos addere, voce, globis.
Denique non tenuit belli quis certius artes,
Militis auxilio ſeu ducis eſſet opus.
Ah, quoties Libycas preſſit pes laſſus arenas,
Et cecidit madidis ſudor in ora comis,
Collaque magnanimus tinxit fumantia pulvis;
Nec tamen unda, ſitim quæ recrearet, erat;
Ah quoties gelidos fluviorum innavimus alveos,
Ære gravante humeros, ære gravante caput,
Oraque prenſatos retinebant mordicus enſes,
Nando per obſtantes cum veheremur aquas.
Bellantem tenuit jam tot me Marſpiter annis,
Principioque pedes, ſine merebar eques.
Quoque tegor, decima fuit ictus arundine thorax,
Læſaque ſunt totidem caſſis, & umbo locis.
Lethifero cecidit ſonipes mihi tertius ictu.
Criſta quater, galea cuſpide, rapta fuit.

Quin animam præceps in aperta pericula miſi.
Dum nimis hoſtili dextera cæde calet.
Nulla tamen noſtro tunc ſunt data vulnera tergo,
Omne ſed adverſo pectore vulnus erat.
Nempe gradum tenui, contra ferrumque faceſque,
Telaque præcipiti grandine plura tuli.
Perque meo factos gladio ſpatiabar acervos,
Impoſito ſubigens corpora ſtrata pede.
Quis putet, hoc tantis caput inſuperabile bellis,
Non etiam bellis, vota tuliſſe ſuis?
Heu mihi! poſt partas proprio tot ſanguine lauros,
Poſt tot ad infernos funera miſſa lacus.
Poſt toties meritas gladio victore coronas.
Poſt tot fixa tuo ſigna Gradive, tholo
Vna tot egregios delevit culpa triumphos,
Nec fuit ulla ſuper nominis umbra mei.
Et gravis in pœnam me diruit ære Tribunus,
Juſſit & incincto turpiter ire ſago.
Gloria quin odiis popularibus obruta verti,
Sic cecidit tanto Marte petitus honos.
O utinam potiùs pro te, Deus arma tuliſſem!
Non ita caſſa ſuis laudibus arma forent.
Tu ſuper, intrepida melius ſpe, vota locantur,
Vt fundat trepidas ancora fida rates.
Ergo ſuum Odryſio poſitum ſuſpendimus enſem,
Aeraque ſunt curvæ juſſa valere tubæ.
Tum lucra, tum vigiles, lucro arriſere tabernæ,
Vnaque Mercurio cura litaſſe fuit.
Tum piper & lanas Lydo reparavimus auro,
Veximus & gravida grana, merumque trabe,
Noſtraque Barbaricos tetigerunt lintea portus
Et ſinus invecta vix ſine merce fuit.
Scilicet è minima magnum re cogere quæſtum,
Maximus hac ſtudii parte triumphus erat.
Creverat aggeſtis jam denſa pecunia nummis,
Nec domus immenſas arcta tenebat opes.
Claſſis, & ambuſtis onerata redibat ab Indis.
Sed periit, patriis, proxima claſſis aquis.
Plurimus implebat tabulas mihi debitor ambas,
Credita perjurus debitor eſſe negat,

Ergo

Ergo velut liquidis ſal creſcit & interit undis,
Ut creviſtis opes, ſic periiſtis opes.
O quantò placidos tranquilliùs exigit annos.
Qui neque lucra cupit, qui neque bella movet!
Dives Athlantiade, tua linquo negotia, dixi.
Nulla mihi veſtra merce redempta quies.
Quid facerem, toties fruſtrantibus omnia votis,
Marte negante decus, Mercurioque fidem?
Regis in ignotam ſubrepſi nobilis aulam;
Magnaque mox Regi fama relata mei eſt.
Et vocor, & videor, placidoque arrideor ore.
Dum loquor, & prona Principis aure fruor.
Neſcio quid fuerit quod Rex ita cœpit amare,
Non fuit hoc meriti, ſed magè ſortis opus.
Seu fuerit virtus, ſeu ſors, ſeu Regius error,
Maximus exiguo tempore crevit amor.
Sæpe diem nocti conjunximus, inque loquendo,
Non fuerat viſus præcepitaſſe dies.
Sæpe domi tacitas luſu traduximus horas,
Unaque ſæpe foris menſa duobus erat.
Non ita Sejanum Latiæ favor extulit Aulæ,
Clitus Alexandro non ita carus erat.
Commodus haud tantum potuit tribuiſſe Cleandro,
Aut Conſtantini plus amor Ablavio.
Jamque ſua fateor, favor hic, novitate placebat.
(Ut propè non ſolitæ res novitate placent)
Aulaque felicem, felicem turba vocabat,
Quod mihi tanta Ducis gratia parta foret.
Vah! nimis infidis ſubnixa potentia ſceptris.
Quæ minimo fortis turbine verſa ruit.
Ecce, minax tetricos cœpit Rex ducere vultus,
Nec tamen eſt vitio gratia læſo meo.
Hei mihi cœptus amor, ſubitam ſe vertit in iram,
Hoſtis & è patrio cogor abire ſolo.
Et veteres auxi caſu, nova fabula, faſtos,
Fabula ſic elegis triſte canenda meis,
Arcadii Eutropius, Stilico redivivus Honori,
Et Conſtantini Cæſaris Ablavius,
Clitus Alexandri, Tiberii Sejanus imago.
Heu nimis hiſtoriæ vera fuere meæ.

D 2 O Deus

O Deus ò quanto tranquillius exigit ævum,
Qui locat in ſceptris votaque ſpeſque tuis.

Auguſtinus.
in Pſalmo 39.

R*Elinque omnes amores, pulcrior eſt ille, qui fecit cœlum, & terram.*

XIV.

Sub umbra illius, quem deſideraveram, ſedi. Cant. 2.

FOrs iter ignotas longum meditabar in oras,
Et bona jam cœptæ pars erat acta viæ,
Utque ſolet laſſus metam ſpectare viator,
Credebam ſpatiis pauca deeſſe meis.
Ut cœpi reliquos metiri provida paſſus,
Majus erat medio, quod ſuperabat iter.
Hei mihi! tum refugæ ceciderunt corpore vires,
Totque, nimis durus, millia viſa labor.
Ergo oculos cœlo miſera cum voce tetendi,
Ferret an hinc aliquis, voce vocatus opem?
Et mihi, quis dixi, dabit hiſce ſub æſtibus umbram?
Solis ab infeſto verberor igne caput.
Aſpice, ſub plantis quam ferveat arida tellus,
Siccaque ſemuſtos urat arena pedes.
O nemora! ò riguæ, frondoſa cacumina, ſylvæ!
O latebræ! ò fontes! arboreæque domus!
O utinam, virides pandat mihi populus alas,
Aut caput hoc mali fronde comante tegat!
Audiit ille meas ſolitus lenire querelas,
Cujus erat toties umbra petita mihi.
Et ſcio, quo properas, ſcio, quas, ait, arripis oras,
Et ſcio, quam toties anxia poſcis opem.
Cœleſtis Solymæ longinquam tendis in urbem,
Quamque agis in terris, huc tibi vita via eſt,
Jamque gravat longi te tanta moleſtia curſus,
Et cuperes Mali fronde virente tegi.

Ecce

Ecce tuis venio ſperata laboribus umbra,
Quamque voves, placido tegmine Malus ero.
Aſpicis hærentes funeſta ex arbore palmas,
Quoſque fodit geminos cuſpis acuta pedes?
Aſpicis innumero laniatum vulnere corpus?
Aſpicis? heu vix eſt corporis umbra mei,
Hæc tibi quæſitam feſſæ dabit umbra quietem,
Portus & in duris, hæc tibi malus, erit.
Dixerat, & vires ſubito rediere jacenti,
Tanta loquente Deo, viſque vigorque fuit.
Tunc ego ſuſpiciens, in ſponſum lumina fixi.
Hei mihi ſuſpenſus de Cruce ſponſus erat!
Et qualis, ſponſe, inquam hæc eſt, quam triſtis imago;
Hæccine erit capiti Malus aprica meo?
Hac ego ſanguinea languens reſidebo ſub umbra?
Tu, crucis infami ſtipite fixus eris?
O mala Malus, & infelix, quæ te manus umquam
Fixit humo! manus hæc, cæde cruenta fuit.
Attamen hæc lætos malus jacit ardua ramos,
Utque cubem, placidos umbra dat apta toros:
Vmbra dat apta toros, ſed non tamen apta ſopori.
Ah magis hæ lacrymas, Malus & umbra petunt.
O bona Malus! & ô felix, quæ te manus umquam
Fixit humo! hanc fidus jam decet eſſe manum.
Ah video, cui te ſimilem, mi ſponſe, vocabo,
Sæpe mihi Vmbriferæ munere functe domus,
Qualis onuſta rubris latè ſua brachia pomis.
Spargit, & apta ſiti munera Malus habet,
Exſuperatque ſuas, numeroſa fruge ſorores,
Vna nemus laſſis, hoſpitibuſque penus.
Talis es æſtivis mihi, ſponſe, caloribus umbra,
Lymphaque dum ſitio, dum fameoque, cibus,
O quoties ego te! quoties, mi ſponſe, vocavi,
Vt ſemel illa meum conderet umbra caput!
Hic ego, ſi liceat, dixi, gemebunda ſedebo,
Vt ſedet amiſſo męſta columba viro.
Et modo purpurei concreto ſanguine crines,
Et modo materies, labra doloris erunt.
Nunc oculi ante oculos, nũc, frõs, nũc pẽdula cervix
Nunc os nunc atro barba cruore madens.

O quoties latus hoc, lacrymanſque gemẽſque videbo!
Ne videam, lacrymis impediarque meis!
Multa tamen dabit hoc unum mihi vulnera, vulnus
Saucia dum geminos labar ad uſque pedes.
Tũcque iterũ amplexu lignum lacrymabile ſtringens
Subſcribam hæc plantis verba ſuprema tuis.
En duo qui, cauſſam præbent ſibi mortis, Amantes.
Mergitur hæc lacrymis, ignibus ille perit.

Honorius.
Apud Delr. in c.7. Cant.

U*Mbra fit ex corpore & luce, & eſt itinerantium refrigerium ab æſtu, & protectio à tempeſtate, Arbor vitæ, ſcilicet* malus *eſt* ſancta Crux; *fructus ejus* Chriſtus; umbra *tutela vel refrigerium humani generis.*

X V.

Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena? Pſal. 136.

QVid toties cantus iterare jubetis amici,
Seu lubeat digitis, ſeu juvet ore loqui?
Lætitiam cantus poſcunt, animique quietem,
Turbida cùm mens eſt, os digitique dolent.
Quin magè cantãdum, cum mens jacet ægra, monetis
Tuncque opus eſſe lyra, tuncque opus eſſe chely,
Nempe ſuo nimium ne merſa dolore laboret,
Aut intenta ſuis, ſit nimis ipſa malis.
Quid quod opem certæ promittitis uſque medelæ,
Veſtra nec exemplo dicta probante carent.
Dicitis hanc cauſſam cur laſſus navita cantet.
Sollicitat celeri cùm freta lenta manu.
Quique gregem virides paſcendum ducit in agros,
Non, niſi ne nimium ſit mora longa, canit.

Et

Et canit ut fallat faſtidia longa viator,
Miles & ut cantet, noxque laborque facit.
Non ego, quod faciunt, miles, nauta, atque viator
Quodque facit paſtor, damno rebellis opus.
Adde quod & Dominæ jam dudum aſſueta quærelis
Ad ſolitos gemitus plus mea lingua valet;
Vixque retentanti jam carmina priſca ſubibant,
Muſica quin etiam res mihi viſa nova eſt.
Utque timet longo veniens è carcere Solem;
Sic mea lætitiam lingua modoſque timet.
Ad numeros quoties fuit impetus ire relictos,
Aut ſolitam digitis ſollicitare chelym;
Aut docto quærulas impellere pectine chordas,
Aut mollem articulis increpuiſſe lyram;
Aut leve ceratis modulari carmen avenis,
Aut voci liquidas aſſociare fides,
Heu! toties lacrymæ ſunt, me tentante, profuſæ,
Et lacrymis, digiti, voxque retenta fuit.
Mox luctata iterum cantu deducere vocem,
Et querula digitos attenuaſſe lyra,
Nequicquam adverſis ſenſi me tendere muſis,
Ulla nec eſt noſtra barbitos icta manu.
Interea longa jam deſuetudine pigra,
Artem dedidicit voxque manuſque, ſuam.
Nec ſi nunc ſtudium gravitatis inane retentem,
Molleſcant ſtudio triſtia fata meo.
Eſto, ſciam levibus tamen addere carmina nervis,
Aptaque mutandis ſit mihi lingua ſonis.
Et vincam Aonias digitis, aut gutture Divas,
Et mea ſit melior, Marſia, Canna tua;
Panaque multiforem cogam ſubmittere buxum,
Et ſuperem Threſſæ ſtamina docta lyræ;
Queſtibus, an cantu videor debere teneri,
Maxima cui flendi copia ſemper adeſt?
Ah! bene, ne cãtem, mihi per mala plurima cautũ eſt.
Vertit & in morem, jam mihi pene dolor.
Nec locus, ut cantem, patitur, neque tempora proſunt
Utque locus ſinat, aut tempora, mœror obeſt.
Quid? Vultis patria procul à tellure jacentem,
Externo patrios orbe ſonare modos?

Parcite, fortunæ nimis exulis iſta repugnant.
  Non eſt conveniens cantibus ille locus.
Exul & à patrio tam longe diſſita Cęlo,
  Impellam patriæ dulcia fila lyræ?
Parcite tam miſerum fortunæ vulnus habenti;
  Cantandi externo nulla libido ſolo eſt.
Triſtia flebilibus manant mihi lumina rivis,
  Et videor feſtam poſſe ferire chelym?
Semper in obtutu vigilat mens fixa malorum,
  Et cythara videor poſſe, vel ore loqui?
Heu! nimis inſiſtunt præſenti pectora fato,
  Et numquam exilii ſenſus acerbus abeſt.
Si quiſquam his jubeat Amphiona vivere terris,
  Aonio numquam pectine tangat ebur.
Reſpectu Euridicen propero cum perdidit Orpheus,
  Ilicet artifices obriguere manus;
Et manibus cecidit leve cum teſtudine plectrum,
  Fractaque ſunt caſu garrula fila ſuo.
Quid mihi, non una fatorum clade ſepultæ,
  Præcipitis, toties ungue ciere fides?
Dum circumſpiciens, ubi ſim, te Patria ſpecto,
  Heu cadit aſpectu mens labefacta, tuo!
Cum ſemel, ò ſperata diu, tibi Patria reddar,
  Tunc ego voce canam, tunc ego mente canam.

Auguſtinus
Medit. Cap. 35.

U*Tinam poſſem talia dicere, qualia hymnidici Angelorum Chori! ò quam libenter me in tuis laudibus totum effunderem!*

LIBER

LIBER TERTIUS
SUSPIRIA
Animæ Amantis.

Digitized by Google

I.

Adjuro vos, filiæ Hieruſalem, ſi inveneritis dilectum meum, ut nuncietis ei, quia amore langueo. Cant. 5.

CÆleſtes animæ, Solymæ cæleſtis alumnæ,
Quæ teritis niveo cærula templa pede;
Vos ego, vos numquam violando carmine teſtor,
(Si meus eſt vobis fortè repertus amor)
Dicite, quod cœca, ſic ejus langueo flamma,
Languet ut Aſſyrio floſculus uſtus agro.
Nempe ſuas nuper cùm ſpargeret ille ſagittas.
Delituit propriis miſtus arundinibus.
Et ſumma trifidi præfixus cuſpide teli,
Cor mihi, ceu Parthi, canna redunca fidit.
Ah quibus, ah quantis tum pectus amoribus arſit
Non furit Ætneo ſævior igne rogus.
Nunc igitur cupidus de me ſi plura rogabit,
(Namque ſolent cupidi multa rogare proci)
Dicite, languentis quæ ſit mea viſa figura.
Pluraque languentem non potuiſſe loqui,
Si roget, an lento mihi febris inæſtuet igne?
Dicite, quod nullo febris ab igne coquar.
Si roget, an mortis proprior ſim viſa periclo?
Dicite quæ vobis, ore tacente, loquor.
Dicite, nulla meis vox reddere nuncia verbis,
Sed fati tantum reddere verba mei.
Si lubeat noſtros tamen illi noſcere vultus,
Nec grave ſit vobis dicere, qualis eram.
Hac precor, aut ſimili, tum me depingite forma.
Qua ſciat & morbi quæ ſit origo mei.
Dicite, quòd jaceam tenebris exſanguis obortis,
Succiduo in nudum corpore lapſa ſolum.
Sintque hebetes oculi, media ceu morte natantes,
Inque ſinu jaceat languida facta manus.

Nec roſa picta genis, neque viva corallia labris,
Venaque vix, quamvis pollice tacta, micet.
Jamque diu nullo conſtet me vivere ſigno,
Quam quod anhelanti pectore ſæpè gemam.
Quodque mihi certam non poſſim fingere cauſſam,
Cur toties nullo læſa dolore querar.
Non poſſim niſi fors gemitu ſe prodere cogat,
Qui gemitum toties pectore rupit Amor.
Hæc reor, hæc noſtri fuit unica cauſſa doloris,
Et quid Amans eſſet neſcii, amanſque fui.
Hoc fuit, hoc toties me ſuſpirare coegit,
Per gremium injuſſæ cùm flueret is aquæ.
Hoc fuit, ut, quamvis toties aliena loquentis,
Illius aſſiduè nomen in ore foret.
Ergo meis, oro, Dilecto hæc dicite verbis;
Illius immodica quod cremor ægra face,
Dicite, quod lento ſic torreor illius igne,
Ut roſa cœleſti torrida facta cane.
Dicite quod longa ſic ejus langueo flamma,
Ut languent ſicca lilia cana coma.
Dicite quodque mei cauſſa unica ſit languoris,
(Qui ſimul eſt mortis cauſſa futurus) Amor.

Rupertus.
In Cant.

ANnunciate, quia amore langueo, *præ magno faciei ejus videndæ deſiderio, vitæ tædium patior & vix præſentis exilii moras ſuſtineo.*

II.

Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo. Cant. 2.

O Amor! ò quantis torres mihi viſcera flammis!
  O Amor! ò animi blande Tyranne mei!
O amor! ah tantos qui pectore comprimat ignes?
  Parce vel in vapidos diſſoluor cineres.
Parce amor, ò toties repetitis parce ſagittis!
  In nova, pars animi, vulnera, nulla vacat.
Parce Amor, & nocuæ procul abjice tela pharetræ.
  Proxima, quam jacies, figet arundo necem.
Ah perii! neque nota mihi ſuſpiria duco,
  Quæ ſonat, ignoto vox ab amore ſonat.
Scilicet arcanos penitus graſſatus in artus,
  Jam mea victor ovans, regna ſubegit Amor.
Me miſeram! tantos nemo miſerabitur ignes;
  Nemo vel è terris, nemo vel è ſuperis?
Tuque meus (tanti cauſſa unica qui tormenti es)
  Tu meus, hæc ſicco lumine cernis Amor?
Vos ſaltem Ætherii Celo properate coloni,
  Vos, quibus à ſimili mens calet icta face.
Ferte Roſas, date mala, & odoræ Chloridis herbas,
  Quicquid & Alcinous, Floraque quicquid habet.
Ferte roſas, date mala ardentibus obvia flammis,
  Mitior in malis eſt amor, inque roſis.
Ferte roſas manibus, calathis effundite mala,
  Fors erit hinc noſtris certa medela malis.
Sed quid ago, quid poſco roſas? quid poſtulo mala?
  Eſt dolus in malis, eſt dolus inque roſis.
Forſan Amor falſi tegitur velamine mali,
  Aut ſua ſpiniferis occulit arma roſis.
Perjuro ſimplex malo deluſa Cydippe eſt.
  Et Venus armatæ cuſpide, læſa roſæ.
Nolo tuas Cytherea roſas, tua mala, Cydippe,
  Neſcia perfidiæ, mala, roſaſque volo.

Quales

Quales Dorotheæ ſuperis tulit ales ab hortis,
  Canaque quas ſtupuit bruma rubere roſas.
Quale tibi Elyſio venit Luduina vireto
  Angelico carptum pollice liliolum.
Has mihi poſco roſas, hæc mala, hæc lilia poſco,
  Neſcia perfidiæ lilia, mala, roſas.
His mihi vernantem viridi ſuper aggere lectum,
  Pictaque puniceis ſternite fulcra crocis.
Fiſcinaque è lento fiat pulvinus hibiſco,
  Fiſcina quam viridi farciat herba toro,
Jungite vimineis collecta liguſtra quaſillis,
  Et pluat in laxos luthea Caltha ſinus.
Junceaque egregiis onerate caniſtra Hyacinthis,
  Miſceat & calyces Bellis amęna ſuos.
Spicaque Narciſſuſque & apex ſtellatus Amelli,
  Pulcraque cæruleis cum Cyanis Anemon.
Et Nymphæa marina, immortaleſque Amaranthi,
  Iridis & Violæ multicoloris opes.
Junctaque Smilacibus Pæonia regia parvis,
  Cunctaque quæ Pæſto divite ſerta virent.
Addite decerptas Arabo de Cortice frondes,
  Et Myrthum & Daphnen, Cecropiũque Thymũ,
Serpillumq; Chamæmelumque Aloenque, Ciperũque
  Et Nardum & Tymbram, Cynnamaque & Caſiã,
Et Coſtum & Stacten & olentis germen Amomi,
  Et Cilicum tota ſternite meſſe ſolum.
Sternite, & hoc animę quidquid ſuper expirandum eſt
  Roſcidulis, ſinite, elangueat in foliis.
Tunc ego ſic moriens componam leniter artus,
  Vt Roſa deciduas ungue reſecta comas.
Aut moritura graves inclinant Lilia culmos.
  Quæque halant animas gramina meſſa ſuas.

Giſlen.
In c.2. Cant.

B*Onus certè languor, cum infirmitas hæc non ſit ad mortem, ſed ad vitam; ut glorificetur Deus per eam. Cum ardor febriſve iſta non ſit ab igne conſumente, ſed ab igne potius perficiente.*

Dile-

III.

Dilectus meus mihi & ego illi, qui paſcitur inter lilia, donec aſpiret dies, & inclinentur umbræ. Cant. 2.

FElices animæ, populus genialis Amantum,
Quas amor irrupta nectit utrimque fide?
Non ego præ veſtra, fortunam optavero Regum;
Nam puto Cœlicolum vos ego ſorte frui.
Sed neque jam Siculi mirer nova vota Tyranni,
Optantis, Pythiæ tertius eſſe comes.
Ecquis enim ſociis medius neget eſſe duobus,
Quos ſibi tam ſancto fœdere junxit Amor?
Aurea conditio quoties redamantur amantes,
Reddit & alternas mutua flamma vices!
Hac ego me toties optavi lege beatam,
Ad ſua cùm trepidam ſigna vocaret Amor.
O quoties dixi, ſi quando cogar amare,
Non niſi qui pariter me redamarit, amem!
Audiit optantem volucrum Deus ales Amorum,
Et quid, ait, dubitas? ut redameris, ama.
Vicino extimui præſentis, Numine Divi,
Attenuitque meum, vox inopina caput.
Ecquid inexpertam puer, inquam, perfide caſtris,
Auſpicii ſque jubes æra merere tuis?
Sæpè quidem juvenes mihi narravere ſodales
Gaudia quanta ſuis polliceatur Amor.
Sæpius at contra monuit me ſedula nutrix,
Cum ferrer gerulæ ſarcina parva ſinu.
Vera nimis reputa Peligni oracula vatis,
Quæ cecinit caſtis ingeminanda choris.
„Quot lepores in Atho, quot apes paſcuntur in Hybla
„ Cærula quot baccas Palladis arbor habet;
„ Littore quot conchæ, tot ſunt in amore dolores,
„ Res eſt ſolliciti plena timoris Amor.

Sem-

Semper enim miſeros timor ille flagellat amantes,
Ne fors non redamet, quem tamen alter amat.
Fida vel alterius ſi ſint rata fœdera vinclis,
Tum gravis, ut conſtent fœdera, cura ſubit.
Curro per hiſtorias; quotus, heu! ſecurus amavit?
Hunc brevis, hunc fictus ludificavit Amor.
Qua Paris Oenonen ſine vivere poſſe negabat,
Oenonen potuit deſeruiſſe Paris.
Dilecti Hypſyphile non manſit Jaſonis uxor,
Non manſit reducis, ſicut euntis erat.
Theſea crudelem quoties Ariadna vocavit,
Navigio numerum queſta deeſſe ſuum?
Quin etiam levibus monſtras, Puer improbe pennis,
Quàm cito ſuccedat, quàm citò cedat amor.
Ite igitur, levibuſque animas modo credite flammis,
Cum ſua non aliter ſceptra Cupido gerat.
„ Et levis eſt multoque ſuis ventoſior alis,
„ Gaudiaque ambigua datque negatque fide,
Tum pudor audaces tinxit tibi, perfide, malas.
Teque levem celeri faſſus es eſſe fuga.
Tuncque ego, Cyprigenæ detecta fraude, triumphans
Inſtabilem juſſi læta valere Deum.
Et tibi, Dius Amor (dixi) tibi fœdere jungar,
Et tuus ignis ego, tu meus ignis eris.
Donec ab aereis labentur montibus umbræ.
Et reducem fugient umbraque, noxque diem.
O liquidæ ambroſiæ! ò Divini nectaris hauſtus!
O amor! ò quanti pocula mellis habes!
Quid totis Te, Dius amor, ſit amare medullis,
Expertus niſi ſit, dicere nemo poteſt.
Quid verò ſit amare, iterumque abs te redamari,
Sit licet expertus dicere nemo poteſt.
Omnibus hiſque etiam ſupereminet illa voluptas,
Fidus hic æternum quod ſibi conſtet amor.
O Amor! ò mea dulcedo! mea vita, meum mel!
Aut melli geminum ſi quid Hymettus habet!
O amor! ò quoties, ò quæ mihi gaudia miſces,
Dum, quod amās redamer, dum quod amere ſubit.
Dumque iterum æternos recolo fore fędere nexus.
O amor! ò quantis geſtio lætitiis!

Non

Non habet hic miſeros Amor, ut levis ille timores.
 Affluit hic lætis, ingemit ille malis.
Paſcitur in riguis, ubi candent, lilia campis,
 Et ſua virgineos ducit in arva greges.
Scilicet æthereum decet hic flos purus Amorem,
 Et bene tam caſtas paſcit hic hortus oves.

Bernardus.
Serm. 71. in Cant.

TV ergo qui hæc audis vel legis, cura habere lilia penes te, ſi vis habere hunc habitatorem liliorum habitantem in te.

IV.

Ego dilecto meo, & ad me converſio ejus.
Cant. 7.

MOeſta cupreſſiferi nemoris ſpatiabar in umbra,
Triſtitiam lacrymis compoſitura meis.
Jamque ſinum tepidis ſubmerſerat imbribus unda,
Conciderамque meis pænè ſubacta malis.
Fors Chelys ex humeris pendebat eburnea noſtris,
Mœſtitiæ quondam certa medela chelys.
Obruta triſtitia, frondente ſub arbore ſedi,
Aſſocians querulis talia verba modis:
Ergo mei vidui, ſine luſibus, ibitis anni?
Nullus & in noſtro carmine vivet amor?
Ah! precor, eveniant hæc hoſtibus omina noſtris
Et procul his, cœli tam bona flamma cadat!
Vivere ſe juret, non hunc ego vivere credam
Qui trahit hoc vacuos frigidus igne dies.
Unicus eſt homini, vivendi fructus, amare;
Solus, amans, vixi, dicere jure poteſt.
Qualis, in ima, ſuo deſidit pondere tellus,
Et ſubit aerias, ardua flamma, vias;
Nos ita fax animi, violento cogit amore,
Abripimurque omnes impete quiſque ſuo.
Me quoque nativa ſtimulari ſentio flamma,
Viſque adhibet tacitas, neſcio quanta faces
Quo meus ergo ſuos Amor ejaculabitur ignes?
(Primitiæ noſtri namque caloris erunt)
An ferar humanæ furiata Cupidine tedæ,
Cognata Angelicis, ſtirpſque ſororque choris?
Aut mea mortales venient in colla lacerti,
Quæ ſum immortali ſponſa creata Deo;
Ah, ſuper haſce hiemes, noſtri rapiuntur amores,
Terra parem thalamis non habet iſta meis.
Nympha puellarum pulcherrima Romulearum
Agnes, Auſonio ſponſa petita proco.

Abſit,

Abſit, ait, juvenis mea ne tibi fœdera ſperes,
Jam mea cęleſtis fædera ſponſus habet.
Sic noſtra ætherios, ambit quoque fax Hymenæos,
Inde petendus erit qui mihi ſponſus erit.
Hunc ego, non alium, ſolum hunc ego diligo ſponſum
Nemo poteſt uno tempore amare duos.
Illius ante oculos mihi ſemper oberrat imago,
Ante oculos, quamvis longius abſit, adeſt.
Et loquor abſenti momentis omnibus, abſens,
Abſentiſque ſonos illius aure bibo.
Sic ubi magnetis vim ferrea linea ſenſit,
Semper ad agnati vertitur alta poli.
Et ſua Sydoniis patet hinc Cynoſura carinis,
Servat & hinc Helicen cymba pelaſga ſuam,
Sic læſi ſequeris ſtudioſa pediſſequa Phœbi
Dilectam Clytie flos modò facta, facem.
Biſque die quovis, verſo jubar ore ſalutans,
Manè precaris Ave; ſerò precare Vale.
Obvia fraternos ita ſpectas Cynthia vultus
Et reparat vultus ignibus ille tuos.
Sponſe, ego ſum Clytie, tu ſol: ego Cynthia, Phœbum
Qualibet obverſo perſequor ore meum.
Es mihi, ſponſe, Helyce, Cynoſuraque duplicis Arcti
Quo trahis, huc oculis ad tua ſigna volo.
Quid mirum, alterno ſi reſpondemus amori?
Magnetem ſequitur linea tacta ſuum.

Bernardus.
Meditat. cap. 9.

Cor meum per multa diſpergitur, & huc illucque quærit, ubi quieſcere poſſit, & nihil invenit quod ei ſufficiat, donec ad ipſum redeat.

V.

Anima mea liquefacta eſt, ut dilectus locutus eſt. Cant.5.

TE ſemel ut curſim tantum, mea vita, viderem,
Quot juga, quot ſylvæ, quot loca viſa mihi.
Ut ſemel audirem tantum, mea vita loquentem,
Ah! quot inaceſſis rura petita viis.
Aerii montes, metuendaque culmina rupes,
Saxaque Solivagis vix adeunda feris.
Nec tamen, ecce tui data ſpes fuit ulla videndi,
Vixque vel alloquii ſpes fuit ulla tui.
O quoties dixi! quæ te, mea vita, latebræ,
Quæ cava, quæ terræ, quæ nigra luſtra tegunt?
Sed neque luſtra meum, neque rus ſolata dolorem
Reſpondit lacrymis ſylva nec ulla meis.
Fors ſemel ignotos, me duxerat error in agros,
Solus ubi ante oculos campus, & error erant.
Metior hic oculis Cœlos, clamoribus agros;
Sed neque vox Cœlis, nec data vox ab agris.
Indè deerranti vallis ſe monſtrat opaca;
Vociferor, nullus fit mihi valle ſonus.
Ecce cava denſum, procul haud à valle, viretum
Adjacet; æſtivo textilis umbra gregi.
Hic erit, hic forſan, dixi, mea vita latebit;
Heu dolor! ut vidi, nulla latebra fuit.
Ergo amens tandem lacrymanſque ad littora curro,
Littora, quæ refluis, Neree, tundis aquis,
Hic Pharos ingenti ſe tollit in ardua clivo,
Vnde ſuum ratibus navita captat iter.
Scando Pharon, totoque oculos circumfero ponto,
Et quanta poſſum littora voce voco.
Littora, littora, vos cautes, voſque æquoris undæ,
An latet æquoreis lux mea merſa vadis?
Vix prior attigerat reſonantia littora clamor,
Cùm citò littoribus vox geminata redit.

Am-

Ambigo, num ſcopulis fallax reſponderit Echo,
Et nimium prona luſerit aure fidem.
Triſtibus ergo iterum cava littora pulſo querelis;
Littoribus iterum vox repetita redit.
Vox redit, & vox nota redit Tua vox, mea vita,
Et mihi voce Tua, reddita vita fuit,
Ibam ſemianimis, ſubito ad tua verba revixi,
Ne penitus morerer, vox ſatis una fuit.
Scilicet ora loquens quoties cæleſtia ſolvis,
Magnum aliquid verbis fulminis inſtar ineſt.
Ignivomæ non quale nucis teſtudine clauſum
Efflabas Syriæ fraudibus, Eune, Deæ.
Quale ſed in comites Emmautia rura petentes
Sparſiſti ſtygiis, Dux redivive, plagis;
Frigida cum ſubitis arſerunt pectora flammis:
Pectora colloquio, lux mea, tacta tuo.
Hinc mihi ſuccenſis caluit quoque flamma medullis
Ictaque cęleſti vocis ab igne fui.
Et licet Oceano, gelidis licet undique ſaxis,
Undique cæruleis obſita cingar aquis;
Intus agunt flammæ, ſic liquor ab ignibus intus,
Liquitur ut lento pinea teda foco.
O utinam, mea vita, animam liquamur in unam,
Unaque vita duos jungat Amorque duos!

Auguſtinus.
Soliloquio Cap. 34.

Quid eſt hoc quod ſentio? quis eſt ignis qui calefacit cor meum? quæ eſt lux quæ irradiat cor meum? ò ignis qui ſemper ardes, & numquam extingueris, accende me.

VI.

Quid enim mihi eſt in cœlo, & à te quid volui ſuper terram? Pſal. 72.

QUid cœlo, mea lux, terrave marive requiram?
Nec cælum, ſine te, terra nec unda placet.
Non equidem ignoro, quæ, quantaque gaudia Cęlum,
Terraque quas fundat, undaque condat opes.
Sed ſine te, mea lux mala ſunt, quæcumque vel æther
Vel tellus gremio, vel tegit unda ſalo.
O Cęlum! ò tellus! ò cærula marmora ponti!
O tria deliciis regna ſuperba ſuis!
Delicias cumulus veſtras licet aggerat unus,
Non ſint deliciæ, ſi meus abſit amor.
Sæpè tulit, fateor, vaga per divortia mentem
Hinc Thetis, hinc tellus, arduus indè Polus.
Sed totum injectis, mundum ſi metiar ulnis,
Non tamen hæc ulnis par erit ulna meis,
Mens aliquando fuit gravidam recludere terram,
Æraque divitibus vellere fulva cavis;
Aurumque Argentumque nitentis germina venæ,
Quæque metallifero nutrit arena ſinu.
Ferro igitur magnæ Matris ſuffodimus alvum
Totaque Telluris gaza coacta fuit.
Quid juvat? aggeſtas licèt aurum fregerit arcas,
Non tamen eſt animo nauſea pulſa meo.
Ergo ſub æquoreos rapuit me cura penates,
Qua ſubit Eoas Indus aduſtus aquas.
Quidquid & aurifluis gemmarum naſcitur undis
Carpere ſub liquido gurgite fervor erat.
Et preſſum roſeis conchylibus edere rorem,
Rideret patulis purpura ſiqua labris.
Et ſparſas rutilis baccas conquirere ripis,
Dives Hydaſpæi qua nitet unda vadi.
Hei mihi, tam vario lectis ex æquore gemmis.
Litoribus totidem fluminis atque maris.

Tot

Tot cyanos, tot chryſolitos, tot jaſpidas inter,
Nulla meæ potuit gemma ſat eſſe ſiti.
Quid facerem, votis, terraque, marique negatis?
Sidereos, dixi, vota ſubite lares.
Viſa igitur ſuperi circum vaga machina mundi,
Templaque luciferis fulgida lampadibus.
Obſtupui ſtabili currentes ordine flammas,
Aſtraque perpetuos ducere nexa choros.
Inter at indigenas tot Olympi penſilis ignes,
Flamma capax animæ non fuit ulla meæ.
Nempe ita cùm totum requievit in Hercule, Cœlum
Non illi requies ſidera, pondus erant.
Ah! piget è terris Cęli convexa tueri.
Jam ſuper alta feror nubila, terra vale.
Jam cunctæ ex oculis, turreſque, urbeſque recedunt.
Jam coit in minimam pendula terra pilam.
Jam lunæ, ſoliſque, Joviſque ſupervehor orbes,
Et ſeptena premens ſidera, calco pede.
Jamque pavimentum ſtellarum illuſtre pyropis,
Sub pede deſpicitur, quod modo culmen erat.
Altaque jam cingunt flammantis mœnia mundi,
Et proprior cęli regia tota patet,
Quin properant volucres pennata examina cives,
Et ſociant variis verba fideſque modis.
Saltanteſque obeunt pedibus plaudentibus orbem,
Lætaque ceu feſto perſonat Aula die.
O cęlum! ò cęlum! ò fulgentia lumina ſtellæ.
O niſi ſidereis, atria digna choris.
O volucres animæ, rutili reſpublica Regni.
O chelys Angelicis aſſocianda modis.
O ubi ſum? prope facta ſui immemor, exciderat mẽs,
Sed redit ut ſponſum ſenſit abeſſe ſuum.
Aſtra valete, valete Poli, volucreſque valete;
Nil mihi vobiſcum eſt, ſi meus abſit amor.
Jam video mihi quid terraque, poloque petendum,
Si meus abſit amor, Terra Poluſque vale,
Magnanimas juvenis lacrymas Pellæe dediſti,
Nulla tibi domito terra quod orbe foret.
Quid mihi, millenos ſi fregero viribus orbes,
Nec ſatis eſt votis gloria tanta meis.

Ah,

Ah, minus eſt animo, quidquid ſola diſſita terrarum
Aſtriferæque obeunt mœnia vaſta plagæ.
Quod neque terra capit, neque regna liquentia ponti,
Non hominumque lares, non aviumque domus,
Quod neque ſiderei claudunt amplexibus orbes,
Id voto ſpes eſt, reſque petita meo.
Hactenus, heu fateor, vacuas dum prendimus auras,
Semper ab amplexu mens male luſa ſuo eſt.
Tu mihi Terra, Deus: mihi tu Mare, tu mihi Cęlū
Denique cuncta mihi es. Te ſine, cuncta nihil.

Auguſtinus.
Soliloquio Cap.20.

QUidquid Cœli ambitu continetur inferius ab anima humana eſt, quæ facta eſt ut ſummum bonum ſuperius poſſideret, cujus poſſeſſione beata fieret.

Heu

VII.

Heu mihi quia incolatus meus prolongatus eſt; habitavi cum habitantibus Cedar, multum incola fuit Anima mea. Pſal. 119.

AN peragit ſolitis Phœbi rota curſibus annum,
Sydereumque ſuo temporo finit iter?
Credideram fractis currum conſiſtere loris,
Tempora tam lentis ire videntur equis.
Hei mihi, decretos jam dudum explevimus annos!
Nec tamen è vita cedere, Parca jubet.
Cur mea tam longo ducuntur ſtamina filo?
Debueras, Lacheſis, deproperaſſe colum.
Ecquid in his adeò delectet vivere terris?
Quidve quod invitet, triſtis hic orbis habet?
Quælibet, ah! ſimili mihi mors minus aſpera vita eſt,
Si genus hoc mortis vita vocanda fuit.
Nempe gradu ſtabili nihil hic immobile conſtat,
Cuncta ſed aſſidua mobilitate fluunt.
Mane dies oritur Phœbæo ſplendidus auro,
Squallidus emoritur, nocte præmente, dies,
Nox ſubit Aſtrorum rutilis comitata choreis,
Nox iterum Cœlo, ſole fugante, fugit.
Nunc Zephyro gremium tellus ſpirante recludit,
Nunc claudit gelidos, flante Aquilone, ſinus.
Nunc canet nivibus, nunc ſpargitur alba pruinis,
Nunc tepidi foliis veris amicta viret.
Mollia jam liquidas pandunt freta navibus undas.
Jam tenet incluſas unda gelata rates.
Nunc agitant tumido venti fera prælia Ponto,
Nunc ſtagnat placidis cærula Tethys aquis.
Humidus effuſis nunc liquitur imbribus æther,
Nunc aquea nitidus ſtat ſine nube Polus.
Nunc fragor Horriſono Cęlũ quatit omne tumultu.
Nunc ſilet, & ſuperas pax tenet alta plagas.

Denique (quæ reliquos ſuperant incommoda caſus)
Mœſta ferè in mediis vita trahenda feris.
Quæque domus hominum, magè ſunt ſpelæa ferarũ
Quique homines, hominum nil niſi nomen habẽt!
Scilicet inſidiæ, fraudeſque, dolique triumphant,
Nec, niſi quod rigido jus datur enſe, viget.
Exulat hinc Pietas, terriſque Aſtræa receſſit,
Faſque relegatum ſub pedibuſque jacet.
Adde loci faciem, locus eſt inamabilis, & quæ
Libera vix riſu ſolvere corda queas.
Martius, heu ſævis ardet furor undique bellis!
Nec numerat plures altera terra neces.
Hoſtibus in mediis, inter gladioſque, faceſque,
Hac geris arma manu, qua feris arva manu,
Quis velit in tantis tolerare laboribus annos,
Sortis & aſſiduis ictibus eſſe ſcopus;
Hei mihi decretos, jam dudum explevimus annos!
Tempora cur fati ſunt ita lenta mei?
Tempora cùm numero (numero quæ ſæpius exul)
Jure graves damnat noſtra querela moras.
Nec ſcio quæ cœcas hebetent oblivia mentes.
Omnia queis longi ſunt ſua vota dies.
Crediderim miſeræ neſcire pericula vitæ,
Nec quàm ſit gravis hic conditione locus.
Nam bona ſiderei ſi noſſent maxima mundi,
Arceri patria ſe quererentur humo.
Sed procul abſentes cæleſtia gaudia fallunt,
Raraque de Cœlo nuncia rumor habet.
Hei mihi, quàm procul his diſtas, mea patria terris,
Quàm procul à Cęli finibus exul agor?
Exulibus quondam tellus fuit ultima, Tybur,
Me profugam fatis ultimus orbis habet.
Et nondum infauſtas colui ſatis incola ſedes.
Squallentes tenebris triſtitiaque domos?
Sexta Ceres cæſis quoties procumbit ariſtis,
Servus ab Hebræo pilea ſumit hero.
Cur ego non etiam ſervili emancipor agro?
Et rudis immunem verbere virga facit?
Cur patriæ fines, portuſque relinquere cogor,
Nec ſinor ætherios exul adire lares?

De-

Deſerit externas peregrina Ciconia ſedes,
  Inque ſuas revolat per mare vecta, domos.
Nuncia veris avis, nidos quoque mutat hirundo,
  Cum reddit ad notos Biſtonis ales agros.
Urbe relegatus, patriis Antiſtius oris,
  Redditus, exilii fine favente, fuit.
Hei mihi, cognatis cur exul abarceor aſtris?
  Nec ſinor illa meo tangere regna pede?
Lux mea, rumpe moras, ſatis his habitavimus oris
  Aut quo non potui corpore, mente ferar.

Auguſtinus.
Serm. 43. de Verbis Domini.

SVnt duo tortores animæ, non ſimul torquentes, ſed cruciatu alternantes. Horum duorum tortorum nomina ſunt timor & dolor. Quando tibi bene eſt times, quando male eſt, doles.

VIII.

Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Ad Rom. 7.

INfelix ubi nunc bona tot, quæ perdita plango,
Sed fruſtra, planctu non revocanda meo?
Tot bona! quid repetis dolor? ah! meminiſſe nocebit
Amiſſæ cruciant dum memorantur opes.
Utilius veteris fortunæ neſcius eſſes,
Cùm mala ſors fato deteriore premit.
Paſſim hominum ſatyra eſt, decepti noxa parentis,
Stultitiæ ſolus ſcilicet ille reus.
Adam Adam ſimplex; Adam Adam uxorius audit
Pluribus, aut totidem vapulat Eva probris.
Non ego ſic: ſed, ſi gemitus ſinit edere vocem.
Pars, fateor, mundi in crimine, magna fui.
Te quoque, cui primos ſtudium damnare parentes,
Peccati memorem convenit eſſe tui.
Cum vitæ, & mortis non felix alea jacta eſt,
Colluſor proavi dilapidantis eris.
Credita poſteritas, Adam vos eſtis, & Eva,
Et veſtræ pomum corripuere manus.
Hinc nudi, gens pellicea digniſſima zona,
Et pudor & dolor, & Numinis ira ſumus.
Non querar receptæ tot publica vulnera cladis,
Materies elegis ſum fatis apta meis.
Ordior à cunis; hic mecum lacryma nata eſt.
Hic docuit vitæ ſyllaba prima queri.
Menſis erat Majus, menſis gratiſſimus orbi,
Sed mea ſi reputem fata December erat,
Septima lux ibat, quæ ſi ſuprema fuiſſet,
In cineres iſſet muta querela meos.
Cum tandem poſt luctā uteri, horribileſque ululatus,
Progenies cervæ parturientis eram.
O Mater, ſcio, tunc Mater, nova facta Rebecca es
Tunc ferus ſubit virginitatis amor.

Di-

Diriguit nutrix; pallens pater ora retorſit,
Et cunæ in lævum procubuere latus.
Horror & horror erat, vox omnibus, omnibus una,
Heu puer, heu quantis gignitur ille malis!
Atra dies Ægyptiaca digniſſima nocte.
Qua de me, licuit dicere, Natus homo eſt.
Atra dies! neque te Titan, neque Cynthia norit,
Nec ſtata qui Cœli tempora, Janus agit.
Illa dies, abeat Grajas orſura Kalendas,
Nullus eam cupiat menſis, habere ſuam.
Si redeat, redeat piceis frontem obſita nimbis,
Et gelidum denſa grandine tunſa caput.
Tum tonitru & fulmen funeſto adverberet igne,
Et ſibi ſic hoſtem noverit eſſe Deum.
Sentio jam, quod fatidici ploraſtis amici.
Mentitur vitæ, clepſydra nullá meæ.
Tanti erat hæc ſoboles, lacrymis aſſuevimus inde,
Indè, oculos raro deſeruere meos.
Nā poſtquam poſita eſt prætexta, nuceſque trochuſq;
Et bulla ad patrios victima facta lares,
Tunc ego, quæ melius neſcirem, diſcere cœpi:
Primus erat, ſortem plangere poſſe, dolor.
Et vix poſſe datum eſt, ſæpè obluctata fuit mens,
Naturæ impatiens ſub pede colla premi.
Surgere ſæpè adnixa, ſuoque irrumpere Cœlo,
Nec poterat pigra tollere corpus humo.
Tum vibrans oculos, oculos triſti imbre natantes,
Ah ſuper! dixit (cætera fletus erant)
Et rurſum ah! (ſed per luctiſonos ſingultus
Ipſe ſibi obſiſtens non ſinit ire dolor)
Sic puto Rex fremuit, dum creſcere cornua ſenſit
Qui bos ex homine eſt, de bove factus homo.
O Deus, ò ſuperi, patientia vincitur, ò quis,
Qui me mortali corpore ſolvat erit?
O quis erit? noſtris qui cantet in auribus, iſtud,
Quod voveo toties, ilicet, ò quis erit?
Ille, necaturum mihi mergat in illa ferrum,
Pocula Theſſalico miſceat ille favo.
Nec liquido plumbo, nec avaro terreor unco,
Mors miſeræ quavis conditione placet,

Æratos gemitu doceam mugire juvencos,
  Suppoſito quamvis excrucianda rogo.
Aut etiam jubear (quamquam pudor iſta vovere)
  Inter Ulyſſeos exululare lupos.
O Deus, ò ſuperi, patientia vincitur! ò quis
  Qui me mortali corpore ſolvat erit?
Parce Deus, ne crudelem vox impia jactet,
  In furias quando præcipitata ruit.
Hic propè barbaries poterit clementia dici,
  Ad pœnas veniat ſi ſtupefacta meas.
Corpora corporibus conjunxit mortua vivis,
  Ille hominem quem vix dicere fama poteſt.
Me vivum cruciat (magis hoc ferale) cadaver?
  Nec, quæ diſſidium finiat hora, venit.

Ambroſius.
Serm. 22. in Pſalm 118.

QUomodo vivit anima operta mortis involucro?

Coar-

IX.

Coarctor è duobus, deſiderium habens diſſolvi, & eſſe cum Chriſto. Ad Phil. 1.

QUid faciam gemini flammata cupidine voti?
 Anteferam terras? anteferamne Polum?
Terra tenet, Cœlum revocat, lis magna moratur
 Jamque volentem animũ põdere membra premũt.
Sed procul illecebræ; ſemel impete rumpere nodum
 Præſtat, & è vinclis eripuiſſe pedes.
Pergite feſtinæ pertexere ſtamina Divæ,
 Nec Letho clauſæ ſint veniente fores.
Aſpice lux, quanto luxentur brachia niſu;
 Utque fere à membris diſtrahar ipſa meis.
Diſtrahar ut mediam tibi me conjungere poſſim,
 Unaque ſit ſaltem pars tibi nexa mei.
Non ſinis, & rides nil proficientia vota,
 Quodque negas toties, vis tamen uſque peti.
En peto quod renuis, geminaſque exporrigo palmas,
 Et tibi quas nequeo nectere, tendo manus.
Sæpè mihi de te, mendacia dulcia fingo,
 Vincula ceu poſita compede fracta forent.
Et dico, meus hic, prendique & prendere certat,
 Meque, ſed ut video, diſſimulanter amat.
Tam bona credulitas erat haud indigna favore.
 Debueratque meos expediiſſe pedes,
Si tamen implicitam pedicis, cupis uſque teneri,
 Hic ego conatu deficiente cadam.
Aſt redit, & velut allabens ſeſe ingerit ultro,
 Spemque iterum nutu ſollicitante facit,
Surgam ſupremumque amplexibus obvia curram,
 Collaque, furtiva fraude, negata petam.
Quã propè, quã propè ſum veſtis pars ultima tacta eſt
 Jam puto, vicina prendere poſſe manu.
O amor! ò dolor! affectum deludis hiantem,
 Decipit amplexus mobilis aura meos!

E 4 Et

Et licet aut digitis tribus aut vix quatuor abſis,
Semotus medio crederis orbe mihi:
Nempe pater Pelopis ſic poma fugacia captat,
Poma datam toties fallere docta fidem.
Dum modò prona arbos patulo ſuper incubat ori.
Oſque iterum, fructu decipiente, fugit.
Ludicra res amor eſt, fallique & fallere gaudet,
Sed fraus ſupplicio non caret illa ſuo.
Decepti, quo tormento crucientur amantes.
Exemplo poterit diſcere quiſque meo.
Quique alium ludit (ſed rarum eſt iſta fateri)
Ipſe ſuo patitur vulnera facta dolo.
Neſcieram mea lux; iſtis te fraudibus uti.
Sed nimis expertam jam ſua pœna docet.
Ut canis indomita jactans cervice catenas,
A populo ſolvi prætereunte rogat;
(Ni faciat, querulis ululans latratibus auras,
In ſua converſo vincula dente furit)
Sic queror & ſupplex toties ad vota recurro,
Ut præſtes, quam me poſcere cernis, opem.
At poſtquam implacido vertiſti lumina vultu,
Nec placuit pedibus demere vincla meis.
Clamavi; ò truculentum & inexorabile pondus!
Quin etiam dicta eſt ſæpè catena nocens.
Hanc trahat Autolycus, trahat hanc furiatus Oreſtes.
Aut qui tardipedes vertit in antra boves.
Sentiat hanc Scytica damnatus rupe Prometheus;
Aut Sinis, aut ſcelerum quis feritate prior.
Scilicet à nimio venit hæc dementia luctu,
Error & hic ſeſe quo tueatur, habet.
Compedibus facile eſt ſævoque ignoſcere ferro,
Durior at vinclis qui ligat illa, ſuis.
O ubi littorea vinctam qui rupe puellam
Bellerophon volucri retulit ales equo?
En ego barbaricæ conſtringor mole catenæ,
Servus ut à rigido transfuga vinctus hero.
Et quoties patrias aſſurgere nitor in auras,
Deprimor hoſpitii pondere victa mei.
Nempe ita dat pueris captus ludibria paſſer.
Dum fugit & revocant fila reducta fugam,

Et

Et licet è domini cęnetve, bibatve labellis,
  Mavelit in ſylvas liber abire ſuas.
Sic quamvis nitida paſtæ bene corte palumbes,
  Anteferant caveæ ruſque, nemuſque ſuæ.
O mea ſi lacrymis molleſcere vincula poſſent!
  Dudum, eſſent lacrymis mollia facta meis.
Lux mea, tende manus; contra tibi tendo catenas
  Has niſi qui vinxit ſolvere nemo poteſt.

Chryſoſtomus.
Hom.55. Ad Pop. Antioc.

Quouſque hic erimus affixi? *adhæreſcimus terræ tamquam vixerimus, in cœno volutamus, corpus de terra nobis Deus contulit, ut ipſum & in cœlum revehamus, non ut animam per ipſum,* ad terram detrahamus.

X.

Educ de cuſtodia animam meam, ad confitendum nomini tuo. Pſal. 141.

Libera quæ potui ſpatioſo ludere Cœlo,
Cernis, ut anguſto carcere clauſa premar?
Heu dolor! ut miſeras me lux effudit in auras;
Ipſa loco caveæ membra fuere meæ.
Pes compes, manicæque manus, nervique catenæ,
Oſſaque cancellis nexa cataſta ſuis.
Quo mihi cognati nativa repagula clauſtri,
Damner ut hoſpitii carcere vincla mei;
Siccine, more Chelys, brevibus tegar abdita conchis
Regia cui Cæli vix ſatis ampla domus.
O quoties quæſita fugæ fuit anſa pudendæ!
In votis quoties reſtis & unda fuit.
Sæpè quidem rapto felix Lucretia ferro,
Fauſtaque combibito Porcia dicta foco eſt,
Viſa nec Aſſyriæ triſtis mihi ſica puellæ,
Heu nimis in geminas prodiga ſica neces!
Sed negat hæc animis Numen ſolatia captis,
Nec ſinit hac vinctos fata præire via.
Ergo Syracuſiis malim jacuiſſe cavernis.
Aut Danaes rigida delituiſſe ſera.
Nec verear curvi Cretæa volumina ſepti,
Vnde citam rapuit Dædalis ala fugam.
Immeriti profugus damnet pia clauſtra rigoris,
Quæ ſibi ſollicitam non tenuere fugam.
Si mihi ſideriis pateat vel rimula tectis.
Non querar immites ætheris eſſe fores.
Donec at hæc captam retinent ergaſtula mentem,
Mens nequit agnati templa ſubire poli.
Quin ſueta imperiis jacet hic captiva voluntas,
Nec bona quæ vellet, vincula velle ſinunt.
Euge ſemel noſtræ, mea lux, ſuccede cataſtæ,
Quantula ſit nobis, experiere, domus.

i tamen inſidiæ, vel ahena repagula terrent,
Fac pateat dempta janua laxa ſera.
Capti vum gemitu fertur revocaſſe Magiſtrum,
Oblitus caveæ pſittacus ipſe ſuæ.
Eja graves reſera, nove Jane Patulcie, vectes.
Non erit hæc dextræ gratia prima tuæ.
Angelico memini, patefactas impete portas,
Clauſtraque ſuffractis diſſiluiſſe ſeris;
Cum ſtupuit lapſas manibus, pedibuſque catenas,
Vixque Petrus patulas credidit eſſe fores.
Nullus obit noſtris obſes vadimonia vinclis?
Liberat Herculea Theſea nullus ope?
O ubi nunc Minyis fidiſſima turba maritis.
Vincula pro captis auſa ſubire viris!
Aut qui Vvandalicis obſes ergaſtula nervis,
Ipſe ſui capitis juſſit abire lytro;
Lux mea, pande fores inamœnaque clauſtra reſolve,
Et ſine ſidereas ætheris ire vias.
Aut ſpectanda tuo vis ducar præda triumpho,
Vt Scyticus caveæ pompa Tyrannus erat?
En manus, en digiti rimis hiſcentibus extant,
Cur ego non digitos tota manumque ſequor?
Qua caput, hac reliquæ ſubrepit cauda colubiæ,
Cur mihi ſerpentis lubrica pellis abeſt?
Cortis obit toties volucris captiva feneſtras,
Et notat an tacitæ rima ſit ulla fugæ;
Nexaque ſollicitans furtivo vimina roſtro,
Nativas nemorum tentat adire domos.
O Catharis, niveique polo comes agminis Agnes
O caſta Vrſulidum, Sophiadumque cohors!
Vos ego, dimidium veſtri modò nobile teſtor
(Dimidium veſter quod ſibi junxit amor)
Pandite ferratos, ergaſtula barbara poſtes,
Inferar ut veſtris dimidiata choris.
Dimidium felix, vinclis ſocialibus exors.
Cui licet in plenas jam caluiſſe faces!
Lux mea tam durum reſidet tibi pectore ferrum,
Ut neque captivæ commoveare prece?
Non ego, ſed noſtræ Tu maxima cauſſa querelæ es:
Spectat enim laudes iſta querela tuas;

Non bene conveniunt rigidis tua carmina clathris,
Quis queat in cavea cantibus eſſe locus?
Libera quæ cantat vernis avis Attica ſylvis,
Capta ſilet, ſolitos nec ciet ore modos.
Eja age, pande fores, inamœnaque clauſtra reſolve,
Et ſine ſidereas ætheris ire vias.
Aut tua ſi cupiam præconia dicere temnis,
Invidus in laudes efficiere tuas.

Gregorius.
C.17. in c.7. Iob.

CArcere homo circumdatur, *quia plerumque & virtutum profectibus ad alta exurgere nititur & tamen carnis ſuæ corruptione præpeditur.*

Quam-

X I.

Quemadmodum deſiderat cervus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus. Pſal. 41.

SCire cupis mea lux, quibus intus amoribus urar
  Quantaque flamma tui pectora noſtra coquat?
Nec ſatis extulero ſitientis imagine prati,
  Aut violæ nimio quæ jacet uſta die.
Nec ſatis æſtiferæ depinxero fulmine ſtellæ,
  Cum canis ardenti ſidere torret humum.
Ah! quam pulvereæ Libyes patiuntur arenæ.
  Æſtuat hæc, noſtro ſiccior ore, ſitis.
Siccior Icario quam dum canis imminet aſtro,
  Aut violæ toſto flos cadit uſtus agro.
Vis dicam, mea lux, quàm te meus ardor anhelet?
  Cervus ut irrigui ſontis anhelat aquas.
Nempe venenifero paſtus ſerpente medullas,
  Cervus agit totis hauſta venena fibris,
Aut humeros tincti trajectus arundine teli,
  Carpitur infeſta viſcera tacta lue.
Ille furit, pectuſque citatus anhelitus urget,
  Cæcaque per ſylvas ſaucius antra petit.
Antra petit fugiens ſalientibus humida lymphis
  Ut ſua fontano guttura rore lavet.
Hic rivi ſcatebris fumantia temperat ora,
  Pellit & amne ſitim, pellit & amne luem.
Haud aliter ſcelerum mihi mens temerata veneno
  Tela venenata combibit uncta manu.
Et modò combibitum populatur pectora virus.
  Ardet & in tacito noxia flamma ſinu.
Nempe graves, animi ſunt toxica vindicis, iræ.
  Et tua quæ jaculas tela, venena, Venus,
Quæque gravant nimio ſpumantia pocula Baccho,
  Pocula quæ diro gramine pota necant.
Aſpicis ut tumido turgeſcunt pectora faſtu?
  Pectoribus faſtus virus inane tumet.

Quo ſitiens igitur peterem de flumine lympham,
Cum mea tam varium viſcera virus edit?
Ah! niſi te, nullo ſitis hæc placatur ab hauſtu,
Tu potes hanc ſolus, fonte domare ſitim,
Scis etenim mea lux, quam te meus ardor anhelet,
Cervus ut irrigui fontis anhelat aquas.
Cervus odoriſequi fugitivus ab ore Moloſſi,
In laqueos nullo ſæpe ſequente ruit.
Tum denſam aſpiciens venantum, hinc indè coronã
Tela ſuper, ſaltu corpora fertur agens.
Exoritur clamorque canum, ſtrepituſque ſequentum,
Ille fugit, tergo cornua celſa locans;
Ambiguuſque pavet ne ſit comprenſus, & ipſa
Quæ jam præteriit tela, caneſque timet.
Reſpectanſque metu, per ſaxa, per avia currit,
Igneus atque illi ſpiritus ore micat.
Gutturaque ardenti flagrant arentia lingua,
Quaque ſitim relevet, quærit anhelus aquam.
Tum fontis mediis venas rimatus arenis,
Fontano rabidam mergit in amne ſitim.
Et bibit & potis large ſe proluit undis;
Haurit & exhauſto robur opemque lacu,
S c ego tartareis cingor, mea vita, ſagittis,
Ægraque flammata torreor ora ſiti.
Hinc puer Idalius, premit hinc ad retia Bacchus,
Et multa ancipitem trudit uterque cane.
Sublimes levis hinc ſuſpendit Gloria caſſes,
Hinc tumidus pedicis fallere tentat Honor.
Inde cohors magnis ſociorum hortatibus inſtat,
Et docet exemplo crimina quiſque ſuo.
Hei mihi quot circum venabula ſtricta minantur!
Ceu fera, cum cincto clauſa tenetur agro.
Mille vias repetens, infraque ſupraque peterro,
Siqua meæ pateant hoſpita luſtra fugæ.
Tum mihi per ſiccas ſitis æſtuat ignea venas,
Et ſenſim vapidas decoquit igne fibras.
Fontis inops igitur ad flumina quæque recurro,
Flamma ſed hæc nullo flumine victa fugit.
Sic cadit obſcænos miles defeſſus in hauſtus,
Sit licet infami turbida lympha luto.

Spe-

Sperabam effoſſis æſtum compeſcere rivis,
  Æſtus at infuſæ gurgite crevit aquæ.
Qualis in amne levem ſectatur faucibus undam
  Tantalus, & fallit quam dedit unda fidem.
Mobilibuſque inhiat, deluſo gutture, lymphis,
  Semper aquæ locuples, ſemper egenus aquæ.
Scilicet, haud ſimili calor hic extinguitur hauſtu,
  Nec domat hanc cęni turbida lympha ſitim;
Cęleſtes animus ſitis inſatiabilis undas,
  Cervus ut irrigui fontis anhelat aquas.
Ite igitur nigro torpentia flumina ſtagno,
  Non bibit è vili gurgite noſtra ſitis.
Ite graves ſtygiis ſerpentibus ite lacunæ,
  Noxia Tartareis flumina paſta vadis.
Ite, ſitit ſuperi dias mens fluminis undas,
  Cervus ut irrigui fontis anhelat aquas.

Cyrillus.
Lib. 5. in Ioan. cap. 10.

Salutaris nimirum aqua, quæ noxiam hujus mundi ſitim & vitiorum ardorem prorſus extinguit, ſordes omnes peccatorum eluit, animæ noſtræ terram cęleſti imbre irrorat atque fœcundat, & ad ſolum Deum anhelo ſpiritu mentem humanam ſitientem reddit.

XII.

Quando veniam & apparebo antè faciem Dei. Pſal. 41.

AH quoties, mea lux, mihi ſeria verba dediſti,
Nulla ſecuta tamen, ſeria verba fides!
Euge brevi venies, toties dixiſſe recordor;
Adde fidem verbis, dic ſemel, Euge veni.
Heu mihi, quàm longæ ſunt expectantibus horæ;
Plus ævi ſpatio creditur una dies.
Jam mea lux, lapſi menſes, tot aguntur & anni,
Spemque facis toties, ſpem tamen uſque negas.
Quid miſeram ſpatiis tam lentis ferreus uris?
Et toties, parvo hic tempore dicis, eris.
Jam lacerant falſis me publica compita ſannis.
Et tuus ille Deus dic, ubi? quiſque rogat.
Quando igitur veniam? quando tibi libera ſiſtar?
Quando adſtabo, oculis obvia facta tuis?
Aſpicis ut miſero conſumar ſquallida luctu?
Qua careo facies hæc mihi damna facit.
O facies animi crudele mei, tormentum!
Unica quæ præſens eſſe medela potes.
O quando, facies toto ſpectabilis orbe,
Quando tuo dabitur lumine poſſe frui?
Scilicet ut gravis eſt terris, abſentia Phæbi,
Squallet & oſcurus, ſole latente, dies.
Nec color eſt hortis, nec amœnis gratia ſylvis,
Jamque ſilent homines, jamque ſiletis aves.
Mox ubi purpureo roſeum caput extulit ore,
Læta micat radiis, luce nitente dies;
Et ſuus eſt hortis color, & ſua gratia ſylvis,
Jamque ſtrepunt homines jamque loquuntur aves:
Sic ego, te viſo moriens, mea vita, reſurgo;
Vivaque non viſo protinus emorior,
Sæpè jubes, alio me paſcere lumina vultu,
Multaque conſpectu corpora pulcra refers.

Aſpice prata, inquis; formoſos aſpice flores,
Picta mei multum prata coloris habent.
Aſpice cæruleo palantes æthere ſtellas;
Hæ quoque de noſtro lumine, lumen habent.
Aſpice & humanis præſtantia corpora formis;
Eſt meus humano multus in ore decor.
Siccine, Lux, noſtris ſperaſti illudere votis?
Falſaque ſuppoſito vendere fruſtra vitro?
Non ego pellicior mortalis imagine formæ,
Ah, mea fax facies eſt, mea vita tua?
Illa ò digna Deo facies! gravis ille ſuavi.
Mixtus in ore timor, parque timoris amor.
Illa ſupercilii majeſtas dia, cadentum
Cœli tuum prono quam colit ore tremor.
Nam quota pars tanti ſedet ulla in fronte decoris,
Lux mea, quanta tua fronte, geniſque ſedet?
Ah, neque ſi faciem coeat decor omnis in unam,
Tanta ſit ullius gratia, quanta tua.
Lux mea ſplendidior quanto ſupereminet aſtris
Lucifer, & quanto Cynthia Lucifero.
Ipſaque quanto iterum ſuperatur Cynthia Phæbo,
Tanto formoſis omnibus ore præis.
De tribus id melius narrabit teſtibus unus,
Qui tibi tum comites vertice Thabor erant;
Cum teſtata Deum facies tibi flammea luxit,
Cinxit & auratas fax radiata comas.
Nempe aliquis tantæ captus dulcedine lucis,
Et nimio formæ ſaucius igne tuæ;
Immemor & patriæ, oblituſque ſuique ſuorumque
Optabat ſtabiles figere monte lares.
Nec tamen auguſtum, qualis, quantuſque videri
Cœlitibus ſolitus, viderat ille Deum.
Viderat aerios abſiſtere vultibus ignes,
Ut ſolet accenſo candida mica foco.
Viderat ardenti rutilantem vertice flammam,
Quale laceſſitum Sole refulget ebur.
Viderat, ut placidis Lucina videris in undis,
Cum tuus in nitidis fluctuat ardor aquis;
Aut qualis pelago Cœli vibratur imago,
Unda repercuſſi cum tremit igne poli.

Quid dicturus erat, tota ſi luce coruſcas
Vidiſſet circum tempora bina faces?
Quid ſi oculos? quid ſi faciem ſine nube micantem;
Quodque polo facies lumen utroque jacit?
Quando erit ille dies, mea lux, rex ille dierum,
Numinis Ambroſio cùm ſinar ore frui!
Sæpè quidem veſtros ſpecto ſub imagine vultus,
Cùm vultus obeunt ſpica merumque tuos.
Magna, equidem fateor, tamen imperfecta voluptas,
Pro facie, faciem nube tegente frui.
At mihi mens alio ſtimulata cupidine flagrat,
Ardet, & innubes læta videre genas.
Quando erit ergo dies, cum te, ſine nube, videbo?
Impedient faciem vela nec ulla tuam?
Solaque quæ fueras animo libata voluptas,
Tandem oculis etiam percipiere meis?
Illa dies, fauſto ſi quando affulſerit aſtro,
Juro, erit his oculis carior illa dies.

Auguſtinus.
In Pſalm 43.

SI inveniſ melius, quam videre faciem Dei, illuc te Præpara. Væ tali amori tuo ſi vel ſuſpicaris aliquid pulcrius, quam eſt ille, à quo eſt omne pulcrum, quod te teneat, ne illum cogitare merearis.

Quis

XIII.

Quis mihi dabit pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam? Pſal. 54.

MAgne opifex rerum, generis mortalis origo,
Corpora, noſtra tua ſunt fabricata manu.
Si tamen adverſis liceat contendere verbis,
Quos habeant nævos corpora noſtra, querar.
In tria jus homini vaſtiſſima regna dediſti;
In Maria, in terras ætheriaſque domos;
Tanta ſed ut juſtis tria regna gubernet habenis,
Non quantum hæc poſcit machina robur habet.
Parce, parum timidè temeraria verba loquenti,
Plus operi vitii, quàm reputetur, ineſt.
Momus abeſſe homini, fertur doluiſſe feneſtram;
Cætera tam nitidæ membra probaſſe domus;
Sed fueritne foris, fueritne foraminis uſus,
Lis erit arbitrio, Mome, ſecanda tuo.
Officit humanæ, me judice turpius ædi,
Nulla quod obſequium ſquamma vel ala ferat.
Non quod opus ſquammis ut terra regatur & alis:
Imperium terræ ſquamma nec ala juvat.
Sed ſimul ætherias homo cum moderetur habenas
Et ſimul æquoreæ cærula ſceptra plagæ;
Qua niſi ſint pinnæ, tumidas reget arte procellas,
Qua niſi ſint pennæ nubila lege premet?
Ut volet, aeria volucris petit ardua penna,
Piſcis ut æquor aret, ſquammea pinna facit.
Sed neque pinna vices homini, neque penna miniſtrat
Et ſimul hic fluctus & ſimul Aſtra reget;
Nec pelago piſcis, neque nubibus imperat ales.
Cur opus his penna remigioque fuit?
Scilicet ingenii minus, orbis & artis haberet,
Ni ſtreperet pennis ſtridula muſca ſuis.
Nec ſtabili geminus penderet cardine mundus.
Bina niſi querulas ala moveret apes.

Quid

Quid quod & in triplici volucrum, viliſſime regno
Principis inſtar, iter Merge natator, agas:
Et modo graminea pedes expatieris in herba;
Mox avis, alta petas, mox freta nauta, ſeces.
Quin potius triplicis ceſſit tibi regia mundi,
Per tria qui pennis hoſpita regna volas?
Aut tria ſi fuerint hominis loca credita curæ,
Cur homini, triplici non licet ire via?
Cærulus æquorei Nereus pater ipſe profundi,
Non niſi ſquammigeris, currere fertur equis.
Juppiter aerium qui flectere fingitur orbem,
Ætheris, ipſe vehens alite; carpit iter.
Nec levitas hominem celeri fert plumea penna,
Nec liquidas pinna remige findit aquas.
Et flectet geminum juſtis ſine viribus orbem
Æthere factus avis, factus in amne ratis?
Ut tamen undifragæ careat moderamine pinnæ,
(Plurima cum pinnis corpora caſſa natent)
At ſine præpetibus nulli patet ardua pennis,
Quæ patet aligero Regia ſola gregi.
O liceat vacuas mihi tollere corpus in auras,
Altaque ſidereæ viſere regna plagæ!
Aſpice, quos inter jaceat mea patria mores,
Indignus patriæ nomen habere locus.
Aſpice, nec quod amem volucres mirabere pennas,
Me gravior, quam quæ Perſea cauſa movet.
Pegaſeis utinam rapiar ſuper æthera plantis,
Aut moveat volucres Perſeos ala pedes!
Aut agiles humeris aptes mihi, Dædale, ceras,
Icariis quamvis fabula labar aquis!
Aut lapſas agitem pennato pectore plumas,
Quas vulſit vario picta columba ſinu!
Aſtra columbinis meditabor protinus alis,
Et ferar ante tuam, Juppiter, ales avem.
O ſtultæ volucres, gens nata paluſtribus ulnis,
Sueta cavernoſos turba natare lacus!
Non ego ſi veſtras mihi Dædalus applicet alas.
Littora vel ſcopulos imaque ſaxa legam.
Non ego, flumineæ volitem levis accola ripæ,
Aut mea percuſſas penna flagellet aquas.

Non

Non mea torpentes circum volet ala paludes.
Ut propior ſegnes radit hirundo lacus.
Non mea, ceu mœſtis Ceyx dum plangitur undis,
Humida vicino ſe lavet ala freto.
Perſequar ætherium ſublimior ales Olympum,
Altaque mox ſolitis niſibus aſtra petam
O quondam felix hominum, modò turba volucrum,
Quos amor, in celeres iraque vertit aves.
Cur mea non capiunt agiles quoque brachia plumas,
Induit aut motas hiſpida penna manus?
Quot ludunt liquidis examina plumea campis,
Aligeroque ſecant nubila celſa pede;
Si mihi, Niſe, tuo plumeſcant brachia fato,
Crurave Scyllæis veſtiar hirta comis;
Si levis Aonio fierem certamine pica.
Aut Cytheræa, tua verterer ales ave;
O mea ſi tangant aliquod ſuſpiria Numen,
Muter ut in pennas caſta columba tuas!
Scilicet advecta, ceu Chaonis, ales, oliva
Reppetiit notæ tecta Noea ratis;
Protinus aligeris raperer ſuper æthera velis,
Noſtra nec has iterum viſeret ala plagas.

Ambroſius.
Serm 70.

Volare non poteſt niſi quod purum leve atque ſubtile eſt, cujus nec ſinceritas intemperantia retardatur, nec alacritas, nec velocitas mole gravatur

Quam

XIV.

Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum, concupiſcit, & deficit anima mea in atria Domini. Pſal. 83.

O Qui ſidereas ducis fortiſſime turmas,
Cui cingunt decies millia mille latus!
Quam tua Regifico radiant Prætoria luxu!
Mens ſtupet, & tantæ languet amore domus.
Mœnia Tænaria defendunt marmore muros,
Limina ſunt Parius portaque celſa lapis.
Veſtibulo rutilant adamantum lumine valvæ,
Amplaque magnificus culmina ſplendor habet.
Fulgurat excelſis fulvum laquearibus aurum,
Et camera aurata cedrina fulta trabe.
Tectū auguſtum ingens gemmiſque auroque ſuperbū
Quale putes ipſum poſſe decere Deum.
Stratus humi calcatur onyx, vitreique plateas
Stellarum fundant, marmora fulva globi.
Jam ſua temperies placido mitiſſima Cęlo eſt,
Qualis uti vernis aura tepet Zephyris.
Nec glacialis hiems tremulo pede pulſat Olympum
Icta nec hiberna grandine tecta ſonant.
Nec pallent viſo moriture ſole pruinæ,
Nec ſtant marmoreo flumina vincta gelu,
Nec coquit æſtivi Cererem juba ſæva leonis,
Solſtitii medius nec furit igne dies.
Nec viridis foliis ſanguis fervore recedit,
Nec toſtus nimio ſole fatiſcit ager.
Perpetuum ver aſtra colunt, friguſque, caloremque
Inter, Cœlicolæ tempora veris agunt.
O qui ſidereas habitas, Rex maxime ſedes,
Quam tua præ terris invidioſa domus!
Quin abſunt gelidi brumæ intractabilis imbres,
Quique rigat madidos imbrifer hœdus agros;

Æo-

Æoliæque ſilent animæ tranquilla per alta.
Quaſſaque nec venti murmure ſpica tremit.
Stat placidus poſitis Aquilonum flatibus æther,
Servat & æternus longa ſerena tenor.
Sed neque flammantes liquido lavat æquore currus,
Nec ſubit occiduas Sol fugitivus aquas.
Nec premit aſtra dies, neque Sol fugat æthere ſtellas,
Nec premitur laſſus nocte fugante dies.
Nulla polos tacitis nox obruit atra tenebris.
Nigraque ſubducto ſomnia ſole vocat.
Exulat æthereis longè nox horrida terris.
Et nitet æterno lumine clara dies.
Clara dies, jucunda dies, ſeptemplice Phœbi
Fulmineam noſtri lampada, luce premens.
O qui ſidereas habitas, Rex maxime ſedes;
Quam tua præ terris invidioſa domus!
Solicitæ procul hinc poſuere cubilia curæ,
Et metus & triſti luridus ore dolor;
Et caput atrato luctus velatus amictu,
Laſſus & impexis nænia mœſta comis.
Et labor & toto gemitus proſcriptus Olympo,
Et lis & rabidi jurgia rauca fori,
Rixæque, invidiæque, cruentaque ſanguine bella.
Monſtraque, quæ ſecum plurima, bella trahunt
Pauperies febriſque, fameſque, ſitiſque lueſque.
Quæque ſequi ſolitæ Martia caſtra neces.
Hic clauſæ Bello portæ, & ſine militis armis
Otia cœlicolæ mollia pacis agunt.
Non galeæ non ſcuta micant, non claſſica clangunt
Miteſcunt poſitis aurea ſæcla tubis.
Tabificique abſunt, examina pallida, morbi,
Quæque cohors Letho prævia ſternit iter.
Quin etiam Letho interdictum mœnibus urbis,
Nec quidquam in Superum corpora juris habet.
Lætitiæ data cura domus, quæ ſedula fletum
Elyſii longè finibus arcet agri.
Inſtruit auratis convivia Regia menſis.
Quas recreant feſtis gaudia ſancta jocis.
Non quia Cœlicolæ dapibus jejunia ſolvant,
Aut ullus Superum proluat ora liquor.

Ab

Abſque epulis, hic omnis amor compreſſus edendi,
Omnis & abſque meri munere pulſa ſitis.
Non iſtis temerant Superi convivia menſis,
Aut Regio ſimiles ſuggerit illa dapes.
Elyſum ſine carne epulas Bacchoque miniſtrat
Cœlicolum venit nullus in ora cibus.
Cœleſtes onerant, incognita fercula lances,
Quales nemo hominum, contigit ore cibos.
Ambroſiæ, Superos hilarat, quis neſcio, ſuccus,
Dius, & ætherio nectare potus alit,
Sicque ſuper ſtrato æternum diſcumbitur oſtro,
Gaudet & auratis gens epulata toris.
Gaudet, & Angelicos placidis bibit auribus hymnos
Et ſalit & rutilam ſub pede plaudit humum.
O qui ſidereas habitas Rex maxime ſedes;
Quot tua deliciis affluit illa domus!
Jam flagrat, & ſtudio nimis inflammata videndi
Mens deſiderio deficit ægra ſuo.

Bonaventura.
Soliloquio Cap. 4.

O Anima quid dicere valeo, cum futurum gaudium adſpicio? jam pœnè præ admiratione deficio, quia gaudium erit intus & extra, ſubtus & ſupra; circum & circa.

XV.

Fuge dilecte mi, & aſſimilare capreæ hinnuloque cervorum ſuper montes aromatum.
Cant. 8.

OCyus aſpectu, mea Lux, te proripe noſtro;
 Ardeo, nec tantas mens capit iſta faces.
O mala, quæ dudum timui tibi dicere verba!
 Quàm mea lux, mallem dicere poſſe mane.
Non etenim tua me præſentia tempore laſſat.
 Ah ſine te, gravis eſt quælibet hora mihi.
Sed prohibent nimiis incendia dulcia flammis,
 Vel fuge, vel nocuam Lux mea, conde facem:
Hæc mihi Tu, fateor, ſi juſſa aliquando dediſſes,
 Examinis miſero lapſa dolore forem.
Parce jubet ſævis Amor ignibus, haud ego mando,
 Stare velim totos in mea vota dies.
Si poſſem, cuperem non perſuadere quod hortor,
 Si potes, invitas aure repelle preces.
Ergo mane, mea lux, monitis neque flectere noſtris.
 Nec, precor, audieris quæ modo juſſa dedi.
Trans mare præcipites rapiant verba irrita Cauri,
 Non mea, ſed ſtolidi verba fuere metus.
At prohibet rapidus fibras qui paſcitur ardor,
 Æſtuo nec tantas mens capit iſta faces.
Ergo fuge & celeres pedibus præverte capellas,
 Antevola cervos, antevola hinnuleos.
Sed fuge reſpiciens, tamquam diſcedere nolles,
 Ut qui ſpectari dum fugit, antè cupit.
Dius in Ephremi cùm pectore ferveret ignis;
 Non ego par flammæ, quin fugis, inquit, Amor?
Ille triumphato clarus Xaverius Indo,
 Saucius ætheria pectora ſæpè face;
Cœleſtis quoties ardebat arundinis ictu,
 Ah ſatis eſt! ſatis eſt! dicere ſuetus erat.
Cum flagrat Juvenis ſceptri laus magna Poloni,
 Corda rigat gelidis Staneſilaus aquis.

Quid

Quid mea pectoribus compono pectora tantis?
  Non ego ſum toti lux mea, par pharetræ.
Carpe fugam pedibuſque leves prçverte capellas,
  Antevola cervos, antevola hinnuleos.
En juga vicino cœlos tangentia clivo,
  Thuris ubi madido corticegutta tumet,
Cedrus ubi, Lauruſque & copia plurima Myrrhç,
  Mixtaque puniceis Cynnama lęta crocis.
Huc fuge pennigeris ſuper alta cacumina plantis.
  Seu tua, Mons Amana, Libane ſive tua?
Alta ſuper juvenum faſtigia Seraphicorum,
  Cherubicoſque apices, Aſtraque ſumma ſuper.
Scilicet inſoliti non ſunt his montibus ignes,
  Pectora quos imis vallibus iſta timent.
Una poteſt flammare meas ſcintilla medullas,
  Non ego par totas, lux mea, ferre faces.
Carpe fugam, pedibuſque leves prçverte capellas,
  Antevola cervos, antevola hinnuleos.
Sic tamen, ut fugiens oculis huc ſæpè recurras,
  Longius aſpectu neve vagere meo.
Qualis at oppoſitum ſpectat ſoror aurea Phæbum,
  Cum plus de radiis, quo magè diſtat, habet.
Parce, ſuas vires mea lux, vitiumque fatenti,
  Nec tecum poſſum vivere, nec ſine te.
Ardeo ſi properas, rigeo ſi fugeris: hei mi,
  Et procul, & præſens, igne geluque noces!
Quid facies, mea lux, ſine te non eſſe valenti?
  Fac caleam, toto non tamen igne cremer,
Ergo fuge, alipedeſque celer præverte capellas.
  Antevola cervos, antevola hinnuleos.
Interea viridem fabricabor arundine cannam,
  Et referet laudes fiſtula facta tuas.
Poſt, ubi vox longo modulamine feſſa ſilebit
  Ore ſilente novum dextra capeſſet opus.
Arboribuſque meos foliiſque inſculpet amores,
  Amborumque uno cortice nomen erit.
Scriptaque præteriens ne noſcat ſigna viator,
  Littera confuſum nomen utrumque teget.
Poſt opus hoc; reliquæ ſi quæ ſuper hora diei,
  Illa mihi in ſomnos hora quietis erit.

Sic

Sic tamen ut veſtri ſit mixtus imagine ſomnus,
Et mihi ſtes clauſos pervigilante oculos.
Dum loquor, en tacitis gliſcunt incendia flammis,
O cyus ingratam lux mea carpe fugam.
Carpe fugam, veluti cuperes tamen ante videri,
Utque brevi redeas, non Tibi dico Vale.

Ambroſius.
De bono mortis cap. 5.

Hortatur (anima) ut fugiat ſponſus, quia jam ſequi poteſt etiam ipſa terrena fugientem,

SYLLABUS

LIBRI PRIMI.

Gemitus Animæ Pœnitentis.

I.

ANima mea deſideravit te in nocte. *Iſa.* 26.

II.

Deus tu ſcis inſipientiam meam, & delicta mea à te non ſunt abſcondita. *Pſal.* 68.

III.

Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum, ſana me Domine quoniam conturbata ſunt oſſa mea. *Pſal.* 6.

IV.

Vide humilitatem meam, & laborem meum & dimitte univerſa delicta mea. *Pſal.* 24.

V.

Memento quæſo quod ſicut lutum feceris me, & in pulverem reduces me. *Iob.* 10.

VI.

Peccavi, quid faciam tibi, o cuſtos hominum quare poſuiſti me contrarium tibi? *Iob.* 7.

VII.

Cur faciem tuam abſcondis, & arbitraris me inimicum tuum? *Iob.* 13.

VIII.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte. *Hier.* 9.

IX.

Dolores inferni circumdederunt me, præoccupaverunt me laquei mortis. *Pſal.* 17.

X.

Non intres in judicium cum ſervo tuo, quia non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens. *Pſal.* 142.

X I.

Non me demergat tempeſtas aquæ; neque abſorbeat me profundum. *Pſal.*68.

X I I.

Quis mihi hoc tribuat ut in inferno protegas me, & abſcondas me, donec pertranſeat furor tuus. *Iob.* 14.

X I I I.

Numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi? dimitte ergo me ut plangam paululum dolorem meum. *Iob.*11.

X I V.

Utinam ſaperent, & intelligerent, ac noviſſima providerent. *Deut.*32.

X V.

Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus. *Pſal.*30.

S Y L L A B U S

LIBRI SECUNDI.

Vota Animæ Sanctæ.

I.

Concupivit anima mea deſiderare juſtificationes tuas. *Pſalm.*118.

I I.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas juſtificationes tuas. *Pſal.*118.

I I I.

Perfice greſſus meos in ſemitis tuis, ut non moveantur veſtigia mea. *Pſal.*16.

I V.

Confige timore tuo carnes meas, à judiciis enim tuis timui. *Pſalm.*118.

V.

Averte oculos meos ne videant vanitatem. *Pſal.* 118.

VI.

Fiat cor meum immaculatum in juſtificationibus tuis, ut non confundar. *Pſalm* 118.

VII.

Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis. *Cant.* 7.

VIII.

Trahe me poſt te, curremus in odorem unguentorum tuorum. *Cant.* 1.

IX.

Quis mihi det te fratrem meum ſugentem ubera matris meæ, ut inveniam te foris, & deoſculer te, & jam me nemo deſpiciat. *Cant.* 8.

X.

In lectulo meo per noctes, quæſivi quem diligit anima mea; quæſivi illum, & non inveni. *Cant.* 3.

XI.

Surgam & circuibo civitatem; per vicos & plateas, quæram quem diligit anima mea; quæſivi illum & non inveni. *Cant.* 3.

XII.

Num quem diligit anima mea vidiſtis? paululum cum pertranſiſſem eos, inveni quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam. *Cant.* 3.

XIII.

Mihi autem adhærere Deo bonum eſt; ponere in Domino Deo ſpem meam. *Pſalm.* 71.

XIV.

Sub umbra illius, quem deſideraveram, ſedi. *Cant.* 1.

XV.

Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena. *Pſal* 136.

SYL-

SYLLABUS
LIBRI TERTII.
Suſpiria Animæ Amantis.

I.

ADjuro vos filiæ Jeruſalem ſi inveneritis Dilectum meum, ut nuncietis ei, quia amore langueo. *Cant.5.*

II.

Fulcite me floribus, ſtipate me malis; quia amore langueo. *Cant.2.*

III.

Dilectus meus mihi & ego illi, qui paſcitur inter lilia, donec aſpiret dies, & inclinentur umbræ. *Cant.2.*

IV.

Ego dilecto meo, & ad me converſio ejus. *Cant.7.*

V.

Anima mea liquefacta eſt, ut dilectus locutus eſt. *Cant. 5.*

VI.

Quid enim mihi eſt in Cœlo, & à te quid volui ſuper terram? *Pſal.72.*

VII.

Heu mihi quia incolatus meus prolongatus eſt; habitavi cum habitantibus Cedar multum incola fuit anima mea. *Pſal.119.*

VIII.

Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? *Ad Rom.7.*

IX.

Coarctor è duobus, deſiderium habens diſſolvi & eſſe cum Chriſto. *Ad Philip.6.*

X.

Educ de cuſtodia animam meam, ad confitendum nomini tuo. *Pſal.* 141.

X I.

Quemadmodum deſiderat cervus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima ad te Deus. *Pſal.* 41.

X I I.

Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? *Pſal.* 41.

X I I I.

Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam? *Pſal.* 54.

X I V.

Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum; concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini. *Pſal.* 83.

X V.

Fuge dilecte mi, & aſſimilare capreæ, hinnuloque cervorum, ſuper montes aromatum. *Cant.* 8.

F I N I S.

BIBLIOTECA NA... VITTORIO EM...

Digitized by Google

Google